

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ТА ПРАВА

**КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО, КОМЕРЦІЙНОГО ТА
ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА**

**«Реформування господарського та
господарсько-процесуального
законодавства»**

Круглий стіл студентів
(Київ, 10 жовтня 2018 року)

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

КИЇВ 2018

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

ББК Х67.9(4Укр)303
УДК 346.13

Реформування господарського та господарсько-процесуального законодавства [Електронне видання]: тези доповідей круглого столу студентів (Київ, 10 жовтня 2018)./ від.ред. О.О. Бакалінська, Л.Л. Нескороджена – К., 2018. – 62 с.

Рекомендовані кафедрою міжнародного приватного, комерційного та цивільного права ФМТП КНТЕУ(протокол №3 від 08.10.2018р.)

У збірнику подані тези доповідей за матеріалами круглого столу студентів, в яких розглядалися наслідки проведення реформ господарського та господарсько-процесуального законодавства, позитивні та негативні аспекти проведення реформи процесуального законодавства, проблеми впровадження електронного правосуддя, забезпечення реального дотримання принципів судочинства на всіх стадіях судового процесу, гармонізації норм процесуального права в цивільному, господарському та адміністративному процесах відповідно до стандартів країн-членів Європейського Союзу, вплив судової практики на порядок ведення господарської діяльності.

Матеріали представлені у авторській редакції. Відповідальність за зміст матеріалів несуть автори та їх наукові керівники.

Редакційна колегія:

д.ю.н., доцент О.О. Бакалінська;
к.ю.н., доцент Л.Л. Нескороджена.

Відповідальний за випуск: к.ю.н., доцент Л.Л. Нескороджена

© Кафедра міжнародного приватного, комерційного та цивільного права
КНТЕУ, 2018

© Київський національний торговельно-економічний університет, 2018

ЗМІСТ

<i>Бабаджанян Г.Б.</i>	Принцип взаємної вигоди та його застосування в міжнародному економічному праві	4
<i>Бабішена М.Л.</i>	Зразкові справи як форма інтеграції судового прецеденту в правову систему України	7
<i>Бірюкова А.В.</i>	Забезпечення громадян України соціальним житлом	11
<i>Бойко Л.В.</i>	Особливості впровадження електронного правосуддя в Україні	15
<i>Горова А.А.</i>	Реформування законодавства України в світлі співпраці з МВФ	18
<i>Коваленко К.В.</i>	Реформування судової системи України	22
<i>Кучерявенко С.С.</i>	Тарифне регулювання як ефективний механізм захисту національного виробника	26
<i>Лавринович О.В.</i>	Договір страхування як засіб реалізації страхових правовідносин	28
<i>Осадча І.С.</i>	Гармонізація господарського законодавства України в контексті вступу до ЄС	32
<i>Рава І.Я.</i>	Стан та перспективи розвитку електронної торгівлі в Україні	35
<i>Сенченко А.</i>	Оподаткування операцій з віртуальними активами: проблеми національного законодавства та міжнародно-правовий досвід	39
<i>Стяглик Н.С.</i>	Проблеми теорії та практики вендингової торгівлі	43
<i>Черемис А.В.</i>	Роль свідка у господарському процесі	47
<i>Чубченко А.С.</i>	Застереження про публічний порядок	50
<i>Шкаран Л.В.</i>	Правові проблеми анулювання ліцензії на провадження господарської діяльності	54
<i>Ярмоленко В.</i>	Вітчизняний та європейський досвід правового регулювання страхування життя	58

Бабаджанян Г.Б., 1 курс, гр. 1м – 6 ФМТП
Київський національний
торговельно-економічний університет
м. Київ

науковий керівник:

Тищенко Ю.В.,

к.ю.н., доцент

Київський національний торговельно-
економічний університет

ПРИНЦИП ВЗАЄМНОЇ ВИГОДИ ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В МІЖНАРОДНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРАВІ

Міжнародні економічні відносини ще з давніх часів виступали як одна з найважливіших сфер налагодження міжнародного співробітництва. Однак, після закінчення війни розпочався зовсім новий процес оновлення цілей та завдань міжнародних відносин. З того часу і до сьогодні міжнародні відносини розглядаються як певний механізм сприяння та забезпечення добробуту всіх народів та націй, розвитку економічного та технологічного процесу, а також підтримки міжнародної безпеки та миру по всьому світу. Після того як було здійснено перегляд завдань та мети міжнародних економічних засад, цей процес зумовив формування нових принципів та цілей у міжнародних економічних відносинах. Одним із таких нових принципів, котрий встановив рівноправне партнерство держав з різним рівнем розвитку, а також проявив себе як джерело подолання бідності в світі є принцип взаємної вигоди.

Дослідженням питання розвитку та природи принципу міжнародного економічного права набуло розвитку в працях провідних вчених-міжнародників, а саме: В.Б. Авер'янов, В.Т. Білоус, С.А. Войтович, І.М. Проценко та інші.

Одним із загальновизнаних принципів міжнародного права, яким найчастіше керуються у міжнародних економічних відносинах є принцип взаємної вигоди. Багато науковців досить тісно пов'язують його з принципом суверенної рівності держав та принципу співробітництва між державами, адже тільки в межах рівності враховуються взаємні інтереси та досягається взаємна вигода.

Саме ці принципи дають можливість державі на рівних брати участь у взаємовигідних економічних відносинах з іншими країнами.

Принцип взаємної вигоди закріплений у багатьох міжнародно-правових актах: Декларації про встановлення нового міжнародного економічного порядку (прийнятій на VI спеціальній сесії Генеральної Асамблеї ООН у 1974 р.), Хартії економічних прав та обов'язків держав, Заключному акті загальноєвропейської наради.

В Хартії 1974 р., принципи розглядаються такими, що взаємно доповнюють один одного та передбачають необхідність врахування взаємних інтересів та досягнення взаємної вигоди в міжнародних економічних відносинах, що повинно, певним чином, витіснити прояви дискримінації та політико-економічної залежності одних держав щодо інших. Реалізації цього принципу у відносинах із менш економічно розвинутими країнами (країнами, що розвиваються) ставить за мету досягнення міжнародної соціальної справедливості та надання певних односторонніх вигод (преференцій) з боку економічно розвинутих країн для досягнення фактичної рівності у взаємних економічних стосунках [3].

Відповідно до даного принципу міжнародне співробітництво держав, зокрема з різними типами економік або рівнями економічного розвитку має призводити до справедливого розподілу благ між ними, а також наділенні їх зобов'язаннями рівного обсягу. Для повної реалізації учасники міжнародних економічних відносин повинні пропорційно наділятися правами та обов'язками і отримувати рівноцінний комплекс взаємних вигод. Обмін товарами, особливо за участю країн з різним рівнем економічного, соціального та культурного розвитку, повинен бути еквівалентним і будуватись з врахуванням взаємних державних інтересів учасників відносин [1].

У ст. 26 Хартії 1974 р., «міжнародна торгівля має здійснюватись...на основі взаємної вигоди». Отже, сутність даного принципу полягає у взаємному праві держав на справедливий розподіл вигод і зобов'язань. «Вимога взаємності в міжнародних економічних відносинах починається з обопільності (взаємності) інтересів держав, які вступають у взаємодію, тобто з політичної взаємності, яка виражається у спрямованості воль держав на правове регулювання об'єкта (об'єктів). Результатом такого врегулювання є міжнародно-правова норм, що відтворює досягнутій обопільній баланс інтересів», така думка вченого В.Л. Чубарева [4 с. 50].

Прикладом принципу взаємної вигоди, наприклад, є договір між Україною та Литовською Республікою від 8 лютого 1994 року в ст.7 п. 3 говорить про те, що «український та литовський торгові флоти взаємно користуються гаванями договірних сторін на рівних правах» [2 с. 4].

Підводячи підсумок можна стверджувати, що широке застосування принципу взаємної вимоги у міжнародно-правових і національних актах підкреслює його основоположний характер та важливість для сучасної системи міжнародних економічних відносин. Спираючись на аналіз положень вищезазначених актів, можна припустити, що зміст принципу взаємної вигоди формують відповідні інтереси держав і народів. Саме вони, на наш погляд, виступають тими критеріями, за допомогою яких можливо оцінити чи було дотримано принципу взаємної вигоди у конкретних відносинах. Тому даний принцип покликаний враховувати реальні та законні інтереси договірних держав, а не лише проголошувати їх рівність з формально-юридичної точки зору.

Список використаних джерел

1. Проценко І.М. Встановлення та розвиток принципу взаємної вигоди в міжнародному економічному праві.
URL:http://kul.kiev.ua/images/chasop/2011_4/349.pdf
2. Толстенко Ю.О., Медведєв В.І. До питання про зміст деяких спеціальних принципів міжнародного економічного права
URL:http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/6_2017/part_2/35.pdf
3. Хартія економічних прав та обов'язків держав від 12.12.1974 р. URL:
http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_077
4. Чубарєв В.Л. Міжнародне економічне право. К.: Юрінком Інтер, 2009. 368 с.

Бабішена М. Л., 7 група, 4 курс ФМТП
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ
науковий керівник: Нескороджена Л.Л.,
к.ю.н., доцент
Київський національний
торговельно-економічний університет

ЗРАЗКОВІ СПРАВИ ЯК ФОРМА ІНТЕГРАЦІЇ СУДОВОГО ПРЕЦЕДЕНТУ В ПРАВОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ

У 1991 році Україна здобула незалежність і розпочала побудову власної правової системи, поступово відходячи від «законодавчої спадщини» СРСР.

За двадцять сім років власної історії в Україні було прийнято значну кількість законів, кодексів та інших нормативно-правових актів. Загалом, характерною рисою права України є його кодифікованість, однак, у зв'язку з невинним розвитком українського законодавства, своє місце у національній правовій системі займає непритаманний країнам романо-германської правової сім'ї судовий прецедент.

Єдине визначення поняття «судовий прецедент» в науковій літературі відсутнє. Дуда Х.І. та Сабіщенко О.В. зазначають, що під судовим прецедентом як джерелом процесуального права слід розуміти рішення суду, винесене при здійсненні правосуддя у справі з певного процесуального питання, в якому сформульоване правило, що є загальнообов'язковим для застосування судами нижчої або рівної ланки при вирішенні подібних процесуальних питань під час розгляду судових справ [1, с. 177]. Досить повно визначила поняття судового прецеденту у своїй праці Скакун О.Ф.: «Судовий прецедент – це правотворчий акт, що за умов відсутності нормативно-правової регламентації приймається судовим або адміністративним органом в результаті вирішення конкретної юридичної справи і містить у своїх приписах казуальну норму права, якій надається загальнообов'язкове значення при вирішенні подібних справ у майбутньому» [6, с. 49].

Дослідженням судового прецеденту як джерела права займалися такі науковці, як Кізлова О.С., Мельник А.С., Луць Л.А., Беляневич О.А., Боботов С.В. та інші.

Як зазначає у своїй статті Мельник А.С., не зважаючи на те, що судового прецеденту як джерела процесуального права офіційно не існує, судді, приймаючи рішення зі складних справ, звертаються до раніше прийнятих рішень чи до роз'яснень судів вищих інстанцій. Тому стверджувати, що судовий прецедент не працює в Україні, було б неправильно [3, с. 28].

Першим значним кроком на шляху становлення судового прецеденту в ряд джерел права України можна вважати прийняття Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 року, ст. 17 якого визначає, що при здійсненні розгляду справ національні суди застосовують Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та практику ЄСПЛ як джерело права [4].

У 2017 році відбувся ще один значний крок щодо інтеграції судового прецеденту в правову систему України - прийняття Закону України від 03.10.2017 № 2147 «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу

адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів», однією з новел якого стало запровадження інституту «зразкової справи» в адміністративному судочинстві [5].

Відповідно до п. 22 ч. 1 ст. 4 КАС України, зразкова адміністративна справа - типова адміністративна справа, прийнята до провадження Верховним Судом як судом першої інстанції для постановлення зразкового рішення.

П. 21 ч. 1 ст. 4 визначає, що типові адміністративні справи - адміністративні справи, відповідачем у яких є один і той самий суб'єкт владних повноважень (його відокремлені структурні підрозділи), спір у яких виник з аналогічних підстав, у відносинах, що регулюються одними нормами права, та у яких позивачами заявлено аналогічні вимоги.

Подання такої справи на розгляд Верховного Суду як судом першої інстанції можливе, якщо у провадженні одного або декількох адміністративних судів перебувають типові адміністративні справи, кількість яких визначає доцільність ухвалення зразкового рішення [2].

Причиною створення інституту зразкової справи, як зазначають розробники законопроекту, є недосконалість судового захисту в Україні, на яку неодноразово вказував у своїх рішеннях щодо України Європейський суд з прав людини, зокрема, вказуючи на такі проблеми української судової системи, як недостатня правова визначеність, недотримання розумних строків розгляду справ, обмеження права доступу до суду, недостатнє дотримання принципів незалежності і безсторонності суду тощо.

Метою запровадження зразкових справ можна вважати необхідність зменшення завантаженості органів судової влади, що сприятиме забезпеченню швидкого розгляду справ, а також, уникнення неоднакового застосування судами норм права.

Наразі інститут зразкової справи запроваджений лише в адміністративному судочинстві. Оскільки виокремлення типових справ у цивільному і господарському судочинстві ускладнено різноманітністю та специфікою відносин, врегульованих відповідними галузями права, інститут зразкової справи у цивільному і господарському процесах відсутній. Натомість, з метою покращення судового захисту і дотримання розумності строків розгляду справ у ЦПК України та ГПК України було запроваджено новелу – наказне провадження (зокрема, в порядку наказного провадження може здійснюватись стягнення неоспорюваної заборгованості чи присудження аліментів у мінімальному розмірі, тощо).

Станом на вересень 2018 року, інститут зразкової справи розпочав свою дію і вже можна ознайомитись з рішеннями Верховного Суду:

- щодо перерахунку пенсій пенсіонерам МВС з урахуванням грошового забезпечення поліцейських;
- щодо нескладання Ліквідкомісією МВС довідки для перерахунку пенсій пенсіонерам МВС;
- про оформлення паспорта громадянина України;
- щодо нарахування пені та штрафів платникам податків, розташованих у зоні АТО;
- щодо переведення з пенсії по інвалідності на пенсію державного службовця;
- про відмову прокуратури у видачі довідки про зарплату для перерахунку пенсій;
- про припинення виплати пенсії внутрішньо переміщеній особі.

Важливо зазначити, що не всі категорії справ наразі можуть бути розглянуті як зразкові. Зокрема, це твердження стосується справ, які, відповідно до КАС України розглядаються Верховним Судом як судом першої інстанції (справи щодо встановлення Центральною виборчою комісією результатів виборів або всеукраїнського референдуму, справи за позовом про дострокове припинення повноважень народного депутата України, а також справи щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів).

Оскільки відповідно до положень ст. 290, звернення з поданням на розгляд Верховним Судом справи як зразкової здійснює адміністративний суд, то у категоріях справ, що вже розглядаються Верховним Судом як судом першої інстанції відповідно до приписів закону, передати такі справи для постановлення зразкового рішення не вбачається можливим.

Зразкові справи за своєю природою не можна назвати тотожними судовому прецеденту у розумінні англо-саксонської правової системи, оскільки для постановлення зразкового рішення необхідна наявність у провадженні суду чи судів такої кількості типових справ, яка свідчитиме про доцільність постановлення такого рішення, в той час як для виникнення судового прецедента відсутня вимога про наявність у провадженні судів інших справ з аналогічними фактичними обставинами. Підставою виникнення судового прецедента може бути навіть одна справа. В свою чергу, законодавством України не встановлено, яка саме кількість типових справ є доцільною для

ухвалення зразкового рішення, однак зі змісту статті вбачається, що однієї справи буде замало.

Проте, інституту зразкової справи притаманна така риса судового прецеденту, як необхідність використання зразкового рішення (викладеної у ньому правової позиції) для розгляду аналогічних справ у майбутньому – адже відповідно до положень ст. 291 КАС України, при ухваленні рішення у типовій справі, яка відповідає ознакам, викладеним у рішенні Верховного Суду за результатами розгляду зразкової справи, суд має враховувати правові висновки Верховного Суду, викладені у рішенні за результатами розгляду зразкової справи [2].

Зважаючи на те, що де-факто роль судової практики в Україні значна і формування правової позиції при зверненні в суд часто здійснюється не лише з посиланням на норми закону, а й на основі правових позицій ВСУ та ВССУ, запровадження зразкових справ в адміністративному судочинстві є позитивним кроком і фактично сприяє закріпленню судового прецеденту в системі джерел права України. Таким чином, зразкова справа не може використовуватись як прецедент у одиничних складних справах, а скоріше покликана створити шаблон для вирішення значної кількості однотипних справ.

Тож, можна зробити висновок, що така новела адміністративного процесу, як інститут зразкових справ за своєю суттю є спробою інтеграції в українську правову систему такого явища, як судовий прецедент, однак, не в класичному його розумінні, а з адаптацією до сучасних реалій українського судочинства. Можливо, у подальшому судова практика внесе свої корективи і інститут зразкової справи буде розширено саме як форму прецеденту та запроваджено й у інші галузі права.

Список використаних джерел:

1. Дуда Х. І., Сабіщенко О. В. Судовий прецедент як джерело процесуального права України / Дуда Х. І., Сабіщенко О. В. // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2014. – Вип. 197. – Ч. 2.

2. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон від 06.07.2005 № 2747-IV.

3. Мельник А. С. Судовий прецедент як джерело процесуального права / А. С. Мельник // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. - 2014. - Вип. 8. - С. 28-31. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_8_9.

4. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV.

5. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 03 жовтня 2017 року № 2147-VIII.

6. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. — Харків: Консум, 2001. — 656 с.

Бірюкова А.В., 16 група, 3 курс ФМТП.
Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ
науковий керівник: Погарченко Т.В.,
асистент кафедри міжнародного
приватного, комерційного та
цивільного права,
Київський національний торговельно-економічний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ СОЦІАЛЬНИМ ЖИТЛОМ

У сучасних умовах наша держава стоїть на шляху вдосконалення нормативної бази України щодо врегулювання різних сфер суспільного життя.

Однак житлове законодавство – чи не єдина галузь у правовій системі України, яка не зазнала серйозних змін і де не відбулося оновлення для регулювання житлових правовідносин на принципово нових і сучасних засадах.

Зважаючи на значну кількість безпритульних та тих, хто потребує негайного поліпшення житлових умов, можна стверджувати, що розробка і прийняття нового Житлового кодексу є вкрай актуальним, оскільки проблеми забезпечення громадян житлом були і лишаються соціально вагомими і нагальними у суспільстві.

Питанням дослідження проблем державної житлової політики і будівництва України присвячені роботи вітчизняних науковців В. Абизова, А. Асаула, О. Бичкова, В. Бідака, І. Гнеся, Т. Завори, В. Кравченка, І. Кривов'язюка, В. Куценко, Ю. Манцевич, К. Павлова, К. Паливоди, І. Пилипенка, О. Пшик-Ковальської, Г. Ціліна, В. Черваньова, та ін.

Відповідно до ст. 31 ЖК України громадяни, які потребують поліпшення житлових умов, мають право на одержання у користування жилого приміщення в будинках державного або громадського житлового фонду в порядку, передбаченому законодавством України [1].

Однією з найважливіших проблем одержання житла є визначення критерію, за якими громадяни визначатимуться такими, що потребують підтримки з боку держави, а також порядку черги.

Згідно із ст. 16 Закону України «Про житловий фонд соціального призначення» житло надається в порядку загальної черги, першочергово або позачергово [2].

Незабезпеченість громадян житлом має пагубний вплив не лише на матеріальне становище громадян, а й на демографічну ситуацію в цілому. За оцінками фахівців Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи «кожна п'ята пара не реєструє офіційно свій шлюб через відсутність належних житлових умов» [3, с. 116].

Право на першочергове отримання житла мають 19 категорій осіб, а на позачергове – 13 категорій. Використання даного принципу призводить до того, що громадяни без пільг можуть так і не дочекатися своєї черги.

До того ж у законодавстві передбачено шляхи, котрі дозволяють оминати чергу. В цьому випадку оцінюється рівень заробітної плати та вартість оренди житла в місцевості.

Тому ми вважаємо, що доцільним буде зробити загальну чергу, що дозволить мати житло не лише пільговикам у пришвидшених умовах, а й звичайним пересічним громадянам. Таким чином усі будуть в рівних умовах.

Існує нагальна потреба і у вдосконаленні Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов і надання їм жилих приміщень, що наразі діють в Україні [4]. Пункт 13 Правил передбачає, що на квартирний облік приймаються громадяни, які забезпечені житловою площею нижче рівня, що визначається виконавчими комітетами обласних, Київського і Севастопольського міських рад народних депутатів спільно з радами профспілок.

Це означає, що отримати соціальне житло можуть тільки ті громадяни, які забезпечені житлом менше за встановлений мінімальний рівень, однак у різних регіонах України він є різним. З цього випливає, що в одному місці громадянин може одержати житло з поліпшеними умовами, а в іншому не матиме на це права, оскільки він користується житлом, розмір якого є більшим за рівень,

встановлений виконавчим комітетом даної області. А це є порушенням загального конституційного принципу рівності громадян.

Таким чином, для вирішення даного питання потрібно встановити точний рівень забезпеченості житла, при якому особа може стати на квартирний облік у будь-якому регіоні, а також закріпити це на законодавчому рівні.

На думку Середницької І. А. не менш важливою є проблема зловживання правами, що надаються громадянину, який має певні привілеї щодо отримання допомоги від держави в житловому питанні, шляхом отримання житла декілька разів, оскільки закон не передбачає обмежень щодо використання такої можливості. Тобто, держава надає спочатку житло в користування, потім у власність. Далі особа може його приватизувати й відчужити, а потім стати на облік ще раз [5, с. 23].

На нашу думку, щоб уникнути цього, потрібно вдосконалювати законодавство і впроваджувати комісії, які б проводили перевірки щодо осіб, які реально потребують житло та осіб, які зловживають цим правом.

Як економічна категорія житло – це товар, який має певні характерні особливості, що відрізняють його від усіх інших товарів на ринку. Достатньо висока вартість придбання призводить до великих втрат для його покупки та утримання [6, с. 98].

Виходячи з українських реалій, придбання житла для основної частини населення є недоступним. Це є наслідком низького рівня доходів переважної більшості громадян, що не дає змогу купувати житло не тільки за ринковими цінами, а й за собівартістю.

Тому роль держави на ринку полягає в забезпеченні сприятливих умов життя для активних прошарків населення та підтримки соціально незахищених громадян. Також, держава як співінвестор будівництва житла може впливати разом із органами місцевого самоврядування на рівень цін з метою збільшення кількості громадян, які можуть дозволити собі купити житло власними силами.

Вагомим суб'єктивним фактором досягнення більш швидкого і якісного ефекту реалізації права на соціальне житло в Україні є адаптація передового закордонного досвіду з урахуванням наявного в Україні правового поля, організаційно-економічних умов та можливостей розвитку житлового господарства, послідовне і злагоджене функціонування усіх органів влади, бізнесу та суспільних організацій. У світлі цього дослідження і впровадження в Україні європейського правового досвіду є необхідним фактором ефективної реалізації права на соціальне житло [7, с. 75].

Наявні факти, що характеризують сучасний стан реалізації конституційного права громадян України на житло, змушують дійти висновку про існування в Україні серйозної житлової кризи, яка має не тільки об'єктивні причини, але й суб'єктивну неспроможність державної та самоврядної влади належно виконувати наявні в Україні норми законодавства, а особливо проявляти ініціативу, творчий, гнучкий підхід у пошуку форм і методів їх реалізації. Для ефективнішого вирішення даного питання слід вивчати і впроваджувати досвід країн ЄС у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Житловий Кодекс Української РСР від 30.06.1983 № 5464-X. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5464-10#o344>
2. Про житловий фонд соціального призначення: Закон України від 12.01.2006 № 3334-IV. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3334-15>
3. Молодь та молодіжна політика в Україні : соціально-демографічні аспекти / За ред. Е.М. Лібанової. – К.: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2017. – 248 с.
4. Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень, що наразі діють в Україні: Постанова від 11 грудня 1984 р. N 470. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/470-84-%D0%BF>
5. Щодо питання про отримання соціального житла: проблеми та шляхи реалізації / За ред. І. А. Середницької. - Південноукраїнський правничий часопис, 2017. – 45 с.
6. Ушацький С. А. Організаційно-економічні основи формування та розвитку ринку доступного житла: монографія / С. А. Ушацький, А. В. Сердюк. – Вінниця: ВНТУ, 2016. – 176 с.
7. Леня Семюел. Основні соціальні права. Практика застосування Європейської соціальної хартії. – К.: Фенікс, 2015. – С. 169.

Бойко Л.В., 11 група., 3 курс ФЕМП.
Київський національний
торговельно-економічний
університет, м. Київ
науковий керівник: Зелениця І.М.,
ст. викладач Київський національний
торговельно-економічний
університет

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ

Прискорений розвиток інформаційного суспільства є пріоритетним напрямком розвитку держави, оскільки під його впливом підвищується ефективність судової влади шляхом впровадження в її діяльність електронного правосуддя, що складається з електронного зв'язку, обміну даними та доступу до судової інформації. На необхідність застосування інформаційно-комунікаційних технологій у судочинстві вказує Стратегія розвитку судової системи в Україні на 2015–2020 роки. Заснування нового віртуального способу здійснення правосуддя в Україні, стрімке підвищення інформатизації судової системи внаслідок використання Інтернету змінює усталений світогляд щодо правових основ існування судової влади і коригує формування правової та політичної системи держави. Такі зміни потрібні як судам і суддям для спрощення їхньої роботи, так і користувачам послуг судової системи – для покращення доступності цих послуг.

Система електронного судочинства є одним з елементів електронного урядування, що сьогодні розглядається як спосіб організації державної влади за допомогою інформаційних мереж, що забезпечує функціонування органів влади в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян, юридичних осіб, неурядових організацій. У цьому контексті важливим фактором підвищення ефективності, відкритості та прозорості правосуддя є використання у судочинстві ІКТ, що сприяє спрощенню судових процедур, скороченню термінів розгляду судових справ, процесуальних термінів та експлуатаційних витрат. Це передбачає автоматизацію та здійснення онлайн таких функцій, як подача позовної заяви, додатків до неї і надання відгуків на позови в електронному вигляді, доступ до судових актів, надання «електронних» доказів, розгляд справи онлайн, розсилка

учасникам процесу через Інтернет або через sms-повідомлення інформації щодо поточної справи, функціонування сайтів судів, на яких можна знайти інформацію з конкретного розгляду [1].

Науковці виділяють такі три фази розвитку електронного правосуддя:

1. використання інформаційних технологій для загального інформування про організацію і діяльність судової системи – створення сайтів судів, електронних розсилок, електронних кіосків у приміщеннях судів;
2. застосування інформаційно-комунікаційних технологій для надання окремих індивідуальних послуг, пов'язаних з судочинством для інформування про рух конкретної справи, направлення викликів і повідомлень, сплати судових зборів;
3. використання зазначених технологій для проведення судового процесу в цілому або окремих його стадій: забезпечення звернення до суду електронною поштою та подання доказів, комунікація сторін із судом, у тому числі проведення слухання за допомогою відеоконференц-зв'язку.

Очевидно, можна вважати новим рівнем розвитку правосуддя стан, коли зал судового засідання обладнаний сучасними технічними засобами, ведеться аудіозапис засідання, є можливість оперативно підготувати судові рішення в електронному вигляді, а відвідувачі суду можуть отримувати всю необхідну інформацію про процес на його порталі та ін. Однак електронне правосуддя виникає тільки тоді, коли всі ці можливості закріплені на законодавчому рівні.

Електронна система судочинства має низку очевидних переваг: своєчасність інформування юристів; економія робочого часу співробітників судів; економія витрат на друк документів тощо. Серед її ключових особливостей на сьогодні треба зазначити такі: електронне заповнення позовних документів; онлайн консультація з інформації і документів, що використовуються у процесі судочинства; проведення онлайн засідання; електронні запити та надання електронних копій; можливість використання певної електронної адреси, на яку користувачі системи можуть отримувати інформацію з канцелярії суду або від юристів. Не зважаючи на всі переваги електронного судочинства, треба зазначити і певні проблемні моменти. Це насамперед досить високий ризик втрати юридично важливої інформації, відсутність «комп'ютерної грамотності» на рівні кваліфікованих користувачів у суддів і співробітників апарату судів, що становить серйозну проблему для людей особливо старшого покоління; розроблення та введення в експлуатацію відповідного програмного забезпечення; необхідне технічне оснащення судів [2].

В сфері інформатизації судової системи України вже існують певні елементи ІКТ. Зокрема, було розроблено офіційні веб-сайти всіх судових органів, які забезпечують вільний доступ громадян до судової інформації. Для забезпечення принципів відкритого судочинства та гласності судових процесів створено Єдиний державний реєстр судових рішень України, до якого заносяться всі судові рішення загальної юрисдикції. Для організації та забезпечення процесів електронного документообігу використовуються автоматизовані комп'ютерні системи документообігу в українських судах. Уведено Єдину базу даних електронних адрес, номерів факсів суб'єктів владних повноважень. Проводяться судові засідання за допомогою відеоконференц-зв'язку. Працює інформаційне вікно суду.

В Україні також існує проект «Електронний суд» призначений для автоматизації процесів судового діловодства, забезпечення повноцінного поширення інформації щодо судового розгляду, правової інформації, узагальнення судової практики, публікації цієї інформації для громадян, а також забезпечення дотримання процесуальних строків. Тобто це сукупність ІКТ, що дозволяють здійснювати процесуальні дії в електронній формі. Основний принцип проекту «Електронний суд» полягає в налагодженні процесу оперативного обміну інформацією в електронному вигляді між судовими установами, учасниками судового процесу, а також іншими державними структурами з метою забезпечення справедливого та неупередженого правосуддя в Україні [3].

Отже, розвиток інформаційного суспільства та електронного урядування в Україні передбачає повсюдне використання новітніх технологій в системі правосуддя. Модернізована система правосуддя, перехід до нових стандартів правосуддя таких як прозорість, гласність та відкритість, дозволить поліпшити якість роботи судових органів та реалізувати права громадян на доступ до інформації про судові рішення та до необхідних послуг в сфері правосуддя. Впровадження електронного правосуддя сприяє ефективному розвитку електронного урядування України в цілому.

Список використаної літератури

1. Розвиток електронного судочинства в Україні: проблемні питання / Н. В. Кушакова-Костицька // Науково-інформ. Вісн. Право. – 2013. – №7. – С. 139–145. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivif_2013_7_21
2. *Електронне правосуддя: українські реалії та зарубіжний досвід* / Н. В. Кушакова-Костицька // Юридичний часопис Національної академії

внутрішніх справ України.-2013. - №1. – С.103-109. – Режим доступу: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/4656/1/20.pdf>

3. *Ібадов Є.Т., Михайліна Т.В. Електронне правосуддя : перспективи та проблеми впровадження / Є.Т. Ібадов . - 2014. – С. 30-34 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <file:///C:/Users/User/Downloads/3871-7779-1-SM.pdf>*

Горова А.А., 1 курс, гр. 1м – 6 ФМТП
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ
науковий керівник: Тищенко Ю.В.,
к.ю.н., доцент
Київський національний торговельно-
економічний університет

РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В СВІТЛІ СПІВПРАЦІ З МВФ

Дестабілізація фінансової системи, платіжна криза, нестабільна ситуація всередині країни: анексія Криму, напружена ситуація на Сході, зростання невдоволення – все це реалії життя сучасного українського народу. Західні експерти радять українській владі вдаватися до трансформаційних процесів, впроваджувати реформи, що в перспективі призведуть до економічного зростання і стабілізації ситуації в Україні.

В цьому аспекті надзвичайно актуальним є питання фінансування цих трансформаційних процесів і реформ і, звичайно, актуальною є співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями, зокрема з Міжнародним валютним фондом (далі – МВФ).

Проблемні питання співпраці України з Міжнародним фінансовими організаціями, механізм та умови надання кредитів МВФ висвітлені у працях: Т. Вахненка, В. Кабанова, С. Круглика, Т. Ткачука, М. Савостьяненка та інших.

Що ж таке МВФ? МВФ представляє собою міждержавну багатосторонню організацію, яка має статус спеціалізованого органу-агентства Організації Об'єднаних Націй. До функцій МВФ головним чином належить спостереження за функціонуванням міжнародної валютної системи, валютною політикою і політикою міжнародних курсів країн-членів, а також надання допомоги країнам-членам шляхом короткострокового кредитування у випадках

ускладнень, пов'язаних із платіжним балансом. На сьогоднішній день, до складу МВФ входять 189 країн, голоси при прийнятті рішень про виділення коштів розподіляються пропорційно до частки держави в капіталі Фонду. Вирішальний голос мають США.

Принагідно зауважимо, співпраця України з МВФ розпочалася майже із здобуттям Україною незалежності. Так, разом із прийняттям Верховною Радою України Закону України «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій» від 03.06.1992 № 2402-ХІІ Україна і стала членом усіх вище згаданих організацій.

Вже у 1994 році за програмою «Механізм фінансування системних перетворень» Україна отримала від МВФ 763,1 млн доларів США для підтримки переходу від планової економіки до ринкової. Завдання що ставилися МВФ перед Україною включали зниження темпів інфляції, зменшення різниці між офіційним і ринковим обмінним курсом, підвищення реальних процентних ставок. Україна виконала більшість рекомендацій Фонду, особливо що стосуються посилення фінансової політики.

Наступним етапом взаємодії України з МВФ була програма «Stand by», яка була затверджена в квітні 1995 року і була націлена на уповільнення інфляції, нарощення імпорту, скорочення субсидій і скорочення падіння ВВП. Також вимогами МВФ були обмеження грошової експансії, приватизація близько 8 тис. великих і середніх підприємств, поступове ослаблення контролю за цінами. За цією програмою Україна отримала 1,935 млрд доларів США.

У вересні 1998 року уряд України домовився з МВФ про нове фінансування: 2,2 млрд доларів США під обіцянку протягом трьох років провести пакет реформ. Дана програма називалась «Механізм розширеного фінансування» і за цією програмою Україна отримала 1,591 млрд доларів США, які витратили на поповнення золотовалютних резервів НБУ.

Під час кризи економічної 2008-2009 років Україна також не обійшлась без допомоги МВФ. Так, нова програма «Stand by» передбачала надання Україні кредиту на суму 16,4 млрд доларів США на 15 років під 4% річних для подолання проблем в економіці. По факту Україна отримала три транші на загальну суму 10,6 млрд доларів США. Перший транш був терміново зарахований до золотовалютних резервів, частина другого і третій в повному обсязі відправлені безпосередньо до держбюджету. За програмою «Stand by»

2010-2013 роки Україною було отримано 3,39 млрд доларів США, у переломні для України 2014 - 2015 роки було отримано 4,3 млрд доларів США.

Слід зазначити, що законодавство України досить динамічно змінюється під впливом співпраці з МВФ. Так, у 2014 році гостро постало питання щодо внесення змін до законодавства про протидію відмиванню коштів, зокрема до Кримінального кодексу України. Вимогою МВФ було введення основних елементів стандартів ФАТФ (Міжнародної групи з протидії відмиванню брудних грошей) для підтримки антикорупційних зусиль уряду України серед яких, вимога до фінансових установ щодо проведення поглибленої перевірки ділових відносин з політичними діячами держави, вимога криміналізувати відмивання надходжень від податкових злочинів і кваліфікувати як правопорушення, що має відношення до відмивання коштів, приведення відповідних положень Кримінального Кодексу України щодо незаконного збагачення у відповідність до Конвенції ООН проти корупції. На виконання цих вимог 14 жовтня 2014 року Верховною Радою України було прийнято Закон «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» та були внесені відповідні зміни до Кримінального кодексу України.

Цікавою новацією в законодавстві України, яка з'явилась під впливом співпраці з МВФ був Закон України «Про реструктуризацію зобов'язань за кредитами в іноземній валюті». Приписом МВФ Україні було прийняття законодавства яким необхідно буде керуватися при здійсненні реструктуризації іпотечних позик в іноземній валюті. Так, за цим законом банки було зобов'язано конвертувати всі споживчі кредити в іноземній валюті за курсом на момент підписання договору (приблизно 5,05 грн/дол. США). Але Президент України ветовав даний Закон, а голосів депутатів не вистачило для подолання президентського вето - проголосували лише 54 нардепа при мінімально необхідних 300.

Ще однією вимогою МВФ до України було розроблення і запровадження стратегії підвищення рівня виконання податкового законодавства суб'єктами з високим рівнем доходу. Так, на виконання цієї вимоги 8 лютого 2017 р. № 142-р було прийнято розпорядження Кабінету Міністрів України № 142-р «Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки».

11 березня 2015 року було затверджено нову чотирирічну «Програму розширеного фінансування», розраховану на отримання 17,516 млрд доларів

США. Перші 5 млрд доларів США були виділені в цьому ж місяці. Ухвалення рішення про виділення другого траншу в розмірі 1,7 млрд доларів США було заплановано на кінець червня, але кошти в Україну надійшли тільки 4 серпня. З того часу МВФ взяв паузу, яка тривала більше року. У вересні 2016 року надійшов третій транш на 1 млрд доларів США і у квітні 2017-го - четвертий на таку ж суму. За роки незалежності Україна отримала від Міжнародного валютного фонду 31,3 млрд доларів США.

На сьогоднішній день українська влада очікує нового – 5-го траншу від МВФ у розмірі 2 млрд доларів США в рамках «Програми розширеного фінансування», які за словами української влади «забезпечать макроекономічну та фінансову стабільність України».

Для обговорення цього питання у Києві з 6 по 19 вересня 2018 року перебувала місія МВФ. Але, нажаль, після завершення місії, МВФ не поспішає виділяти кошти для України, висуваючи ряд умов. Серед яких, зокрема підвищення тарифів на газ для населення до ринкового рівня, а також на остаточне врегулювання окремих питань державного бюджету, внесення змін до Закону України «Про Вищий антикорупційний суд». Відкритими залишаються питання внесення змін до пенсійного законодавства. Проте, нагадаємо, Україною було враховано зауваження кредиторів щодо внесення змін до Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна»: було спрощено процедуру приватизації і зроблено її прозорішою – з великої кількості нормативних документів зробили один, який зрозумілий інвесторам, а головне - виключає будь-які корупційні прояви.

Отже, співпраця з міжнародними фінансовими інституціями сприяє здійсненню Україною структурних реформ, які повинні позитивно вплинути на економічний розвиток нашої країни. З іншого боку, як будь яка суверенна держава, Україна, в особі її органів влади, повинна захищати свої інтереси і не здійснювати політику, в тому числі і фінансову, яка таким інтересам не відповідає.

Коваленко К.В., 2 курс, 21 група ФМТП.
 Київський національний торговельно-
 економічний університет, м.Київ
науковий керівник: Ільченко Г.О.,
 к.ю.н., старший викладач
 Київський національний торговельно-
 економічний університет

РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

З початку 2014-го року в Україні активно почалися процеси реформування різних сфер життєдіяльності. Розвиток демократичної держави та громадянського суспільства неможливий без наявності сильної та розвиненої судової системи. Враховуючи той факт, що Україна є активним учасником міжнародних відносин, а також проголошення стратегічного курсу країни на європейську інтеграцію, стратегічно важливим є наявність ефективної судової системи та відповідного законодавства.

02.06.2016 Верховною Радою України прийнято Закон України № 1401-VIII «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» та Закон України № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» (нова редакція), які набрали чинності 30.09.2016 [1,2].

Прийняті зміни до Конституції України, серед іншого, передбачають:

- скасування інституту «призначення судді на посаду вперше» та передбачення, що судді обійматимуть посади безстроково;
- підвищення вікового та професійного цензів до кандидатів на посаду судді;
- встановлення нового порядку формування Вищої ради правосуддя, відповідно до якого більшість у її складі становитимуть судді, обрані суддями;
- встановлення порядку, відповідно до якого суди утворюватимуться та ліквідуватимуться законом;
- звуження меж імунітету судді від абсолютного до функціонального. Тобто, якщо раніше судді користувалися імунітетом від відповідальності за будь-яке порушення або проступок, який вони могли вчинити, то тепер судді матимуть імунітет лише в частині виконання своїх функцій, які стосуються безпосередньо провадження правосуддя.
- закладення передумов для оновлення суддівського корпусу тощо.

У свою чергу Законом України «Про судоустрій і статус суддів» було затверджено такі нововведення як:

1) перехід до триланкової системи судів: місцеві суди, апеляційні суди та Верховний Суд. Таким чином, з судової системи зникли вищі спеціалізовані суди.

2) утворення нового Верховного Суду шляхом ліквідації Верховного Суду України, який розглядатиме справи як суд касаційної інстанції, а у випадках передбачених процесуальним законодавством – як суд першої та апеляційної інстанції.

До складу Верховного суду має входити не більше 200 суддів. У складі цього суду передбачено наявність Великої палати, Касаційного адміністративного суду, Касаційного господарського суду, Касаційного кримінального суду і Касаційного цивільного суду.

3) утворення в системі судоустрою нових вищих спеціалізованих судів: Вищого суду з питань інтелектуальної власності та Вищого антикорупційного суду, які будуть діяти як суди першої інстанції з розгляду визначених законом категорій справ.

Зокрема, Вищий суд з питань інтелектуальної власності, у зарубіжних країнах відомий як ІР-суд (ІР - англ. Intellectual property - інтелектуальна власність) планує бути невеликим. З усіх претендентів буде обрано 21 найкращого спеціаліста. До їх компетенції входить широкий спектр справ, це зокрема: розробки винаходів, власники торгових марок зможуть подати позов щодо підробки їхньої марки, ті, хто мають патент, зможуть судитися за продовження його дії, а також митці (художники, письменники, музиканти тощо) зможуть відстояти своє право на музичні та поетичні твори, картини та інші витвори мистецтва. Важливо зазначити, що даний суд також займатиметься спорами щодо недобросовісної конкуренції, які наразі розглядає Антимонопольний комітет України.

Вищий антикорупційний суд в свою чергу, буде розглядати корупційні справи, які на даний час розслідує Національне антикорупційне бюро України. Суд буде розглядати справи по суті, а також слугуватиме апеляційною інстанцією. Створення Вищого антикорупційного суду не тільки посприє суспільному та економічному розвитку, а й зміцнить зв'язки України з її західними партнерами та Міжнародним валютним фондом. Основні вимоги кандидатів на посаду судді це: вік (не молодший 35 років), а також великий досвід роботи у юридичній сфері, а саме стаж роботи суддею не менше 5 років,

або науковий ступінь і стаж роботи у сфері права не менше 7 років, або адвокатський досвід не менше 7 років.

4) впровадження нових механізмів для стимулювання забезпечення добросовісної поведінки суддів із залученням громадськості. Зокрема, з метою сприяння Вищій кваліфікаційній комісії суддів України у встановленні відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та добросовісності утворюється Громадська рада добросовісності, яка складається з 20 членів, які обираються на 2 роки і працюють виключено на волонтерських засадах. Учасниками даного органу можуть бути представники правозахисних громадських об'єднань, науковці-правники, адвокати, журналісти, які визнані фахівцями у сфері своєї професійної діяльності, мають бездоганну репутацію та відповідають критерію нейтральності та добросовісності.

5) закріплення обов'язку судді (кандидата на посаду судді) подавати, зокрема, декларацію родинних зв'язків, декларацію добросовісності.

Декларації будуть складатися з переліку тверджень, правдивість яких суддя повинен підтвердити або заперечити.

У даних деклараціях будуть зазначені відповідність рівня життя в судді та членів його родини, майно а також одержані ними доходи, данні про відсутність корупційних правопорушень, про відсутність підстав притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, про сумлінне виконання обов'язків судді та дотримання ним присяги та інше.

б) запровадження відкритих конкурсів на зайняття посади суддів апеляційних, вищих спеціалізованих судів та Верховного Суду з допуском до них осіб, що не мають суддівського стажу [2].

Тобто, як вже було зазначено, для того щоб стати суддею, суддівський досвід не обов'язковий, подаватися на посаду зможуть адвокати, науковці та правозахисники.

Важливо відзначити, що реформа також передбачає позбавлення політичного впливу, як для Вищої ради юстиції, так і для інших органів, які проводять контроль судової системи, обрання та призначення суддів. Також законопроектом судової реформи передбачається позбавлення Президента України повноважень створення і ліквідації суддів.

Можемо підбити підсумок, що із початком роботи нового Верховного суду припинили існування вищі спеціалізовані суди, і єдиною найвищою касаційною інстанцією є Верховний суд. Це означає, що судові справи розглядатимуться у першій інстанції, апеляційній та у Верховному суді. Для тих громадян, хто буде звертатись за захистом своїх прав до Європейського

суду з прав людини, це формально призведе до скорочення шляху для подання їхньої скарги. Саме на переході до такої «трирівневої» системи наполягали у Венеціанській комісії Ради Європи. Результатами реформи стануть незалежність суддів, подолання корупції в судах, впровадження ефективних судових процедур та їх належне виконання, що в свою чергу, забезпечить відновлення довіри суспільства до судової гілки влади [3]. Станом на сьогодні, судова реформа ще не завершена і відбуваються активні процеси формування Вищого антикорупційного суду та Вищого суду з питань інтелектуальної власності, тому остаточно зробити висновки та говорити про результати судової реформи ще зарано.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>
2. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 02.06.2018 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
3. Судова реформа. Міністерство Юстиції. URL: https://minjust.gov.ua/cat_414
4. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про судоустрій і статус суддів». URL: <http://reforms.in.ua/ua/reformy/sudova-reforma>

Кучерявенко С.С., 1 курс, гр. 1м – 6 ФМТП
 Київський національний торговельно-
 економічний університет, м. Київ
науковий керівник: Тищенко Ю.В.,
 к.ю.н., доцент
 Київський національний торговельно-
 економічний університет

ТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИРОБНИКА

Сучасні тенденції до глобалізації та регіоналізації світового господарства, які є як протилежними, так і у значній мірі взаємопов'язаними та взаємообумовлюючими процесами, стають підґрунтям значних змін у системі регулювання міжнародних торговельних відносин. Не дивлячись на значний

прогрес, досягнутий в зниженні ставок мита, Світова організація торгівлі (далі – СОТ) приділяє даній проблемі значну увагу, концентруючи зусилля на тих сферах діяльності, де ставки мита, а отже і доступ до ринків, не відповідають тенденціям лібералізації торговельних режимів.

Значення тарифів в системі регулювання міжнародної торгівлі віддзеркалюється в назві основної угоди з цього питання – Генеральній угоді з тарифів і торгівлі (далі – ГАТТ), головною метою функціонування якої є максимальне зменшення або скасування тарифів та інших торговельних бар'єрів [1].

На сьогодні саме встановлення мита є одним із головних інструментів регулювання зовнішньоторговельних відносин у ринковій економіці відповідно до встановленого митного тарифу – переліку товарів, з яких стягуються мита, із вказівкою ставок митного податку на одиницю даного товару.

Основною ціллю встановлення митного тарифування, з одного боку, є захист національного товаровиробника, а з іншого – наповнення державного бюджету країни.

Як активний інструмент державного впливу він знаходить своє застосування повсюди, охоплюючи, за окремими оцінками, близько 2/3 зовнішньоторговельного обороту розвинених країн, а загальне число найменувань та товарних позицій у митних тарифах цих же країн досягає 7–9 тис [2, с. 21].

Приєднання країни до Світової організації торгівлі фактично означає приєднання до існуючої в цій організації системи прав та обов'язків, значна частина яких торкається питання захисту інтересів національних виробників. Зберігаючи право захищати останніх, країна зобов'язується робити це відповідно до правил і процедур, встановлених СОТ.

Водночас, крім правової бази, створеної СОТ, існує ще й аспект практики представлення країною своїх інтересів в цій організації. Тому при запровадженні окремою країною захисних заходів, інші члени організації очікують від торговельного партнера не лише чіткого виконання відповідних регламентів, але й врахування більш широкого контексту взаємодії країн-членів, особливо якщо це стосується ініціатив стосовно перегляду умов членства в організації [3].

Найпоширенішим механізмом захисту національних товаровиробників на внутрішньому ринку в сфері тарифного регулювання є перегляд (в основному у бік підвищення) захисних мит на імпортовану продукцію. Зокрема, правилами СОТ не заборонено змінювати зобов'язання, погоджені країною при приєднанні

до СОТ, особливо, якщо країна зарезервувала за собою таке право (Україною це було зроблено при вступі до організації). Відповідно до статті XXVIII ГАТТ перегляд зобов'язань може проводитися не раніше, ніж через 3 роки після приєднання до СОТ, при виконанні певних умов [1].

Головна особливість зміни тарифних поступок відображається в тому, що в разі початку переговорів щодо зміни зв'язаних розмірів ставок тарифів, які зафіксовані у розкладах тарифних зобов'язань, зацікавлені учасники мають йти до того, щоб зробити компенсаційну поступку відносно інших товарів з ціллю збереження рівня взаємовигідних поступок. Країна-учасник СОТ, яка бажає змінити або відкликати поступку, має здійснити переговори зі сторонами, у яких є першочергові переговорні права та, які значно заінтересовані у поступках [3].

Разом з тим слід зауважити, що тарифне регулювання необхідно використовувати з урахуванням його специфічних властивостей впливу на зовнішньоторговельні потоки і товарні ринки. Митний тариф можна розглядати як інструмент довгострокової дії, орієнтований на вирішення стратегічних завдань. Рівень митного тарифу повинен базуватися на об'єктивних витратах на виробництво продукції з урахуванням пріоритетів розвитку галузей і, тим самим, бути орієнтиром для господарюючих суб'єктів у перспективі. Переоцінка цих пріоритетів повинна бути орієнтиром для держави щодо перспектив зміни рівня митного тарифу за тими чи іншими групами і видами продукції [4].

Список використаних джерел:

1. General Agreement on Tariffs and Trade. URL: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/gatt47.pdf
2. Поумер М. О степени открытости экономики // *Проблемы прогнозирования*. 2001. № 4. С. 44-46.
3. Щодо окремих аспектів використання механізмів СОТ для захисту інтересів національних товаровиробників / *Національний інститут стратегічних досліджень*. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1278/>
4. Борисенко О.П. Застосування тарифних інструментів у державному регулюванні товарних ринків в контексті регламентації СОТ. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2012-3/doc/4/03.pdf>

*Лавринович О.В., 11 група., 3 курс
ФЕМП.*

Київський національний
торговельно-економічний
університет, м. Київ
науковий керівник: Зелениця І.М.,
ст. викладач Київський національний
торговельно-економічний
університет

ДОГОВІР СТРАХУВАННЯ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАХОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

Необхідність існування інституту страхування закладена вже з самих основ людського буття. Це зумовлено можливістю виникнення непередбачуваних і невідворотних подій, що характеризуються ймовірністю настання несприятливих наслідків. Збитки від таких подій можуть бути досить істотними, а часто і зовсім не покриваються за рахунок власних коштів фізичних і юридичних осіб. Крім того, додаткові кошти можуть знадобитися фізичним особам в випадку настання певних подій, які будуть загрожувати їх життю, здоров'ю або призведуть до втрати працездатності і т.д. Тому страхувальники зацікавлені в наявності іншого джерела коштів для компенсації збитків. Таким джерелом додаткових коштів фізичні та юридичні особи (страхувальники) користуються, укладаючи договори страхування фінансовими установами, які здійснюють страхову діяльність (страховиками).

Чинне законодавство України дає визначення поняття договору страхування в трьох нормативних актах: Цивільному кодексі України (ст. 979), Господарському кодексі України (ст. 354), Законі України «Про страхування» (ст. 16).

У ст. 979 Цивільного кодексу України [1] під договором страхування розуміється такий договір, за яким одна сторона (страховик) зобов'язується у разі настання певної події (страхового випадку) виплатити іншій стороні (страхувальникові) або іншій особі, визначеній у договорі, грошову суму (страхову виплату), а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі та виконувати інші умови договору. Аналогічне визначення договору страхування міститься і в ч. 1 ст. 354 Господарського кодексу України [2].

Відповідно до ст. 16 Закону України «Про страхування» [3] договір страхування – це письмова угода між страхувальником і страховиком, згідно з

якою страховик бере на себе зобов'язання у разі настання страхового випадку здійснити страхову виплату страхувальнику або іншій особі, визначеній у договорі страхування страхувальником, на користь якої укладено договір страхування (подати допомогу, виконати послугу тощо), а страхувальник зобов'язується сплачувати страхові платежі у визначені строки та виконувати інші умови договору.

Як впливає із відповідних положень ЦК України, ГК України та ст. 16 Закону України «Про страхування», сторонами договору страхування є страховик та страхувальник.

Для укладення договору страхування страхувальник подає страховику письмову заяву за формою, встановленою страховиком, або іншим чином заявляє про свій намір укласти договір страхування. При укладанні договору страхування страховик має право запросити від страхувальника баланс або довідку про фінансовий стан, підтверджені аудитором (аудиторською фірмою), та інші документи, необхідні для оцінки страховиком страхового ризику.

Відповідно до ст. 981 Цивільного кодексу України, договір страхування укладається у письмовій формі і може полягати шляхом видачі страховиком страхувальникові страхового свідоцтва (поліса, сертифіката) [4].

У разі недодержання письмової форми договору страхування такий договір є нікчемним.

Письмова форма обов'язкова для всіх договорів страхування. Розрізняють два способи укладання договору страхування: шляхом складання одного документа, який підписується сторонами і шляхом видачі страховиком страхувальнику страхового свідоцтва (поліса, сертифіката), який фактично засвідчує факт укладення договору. Страхові поліси і свідоцтва, як правило, містять всі умови договору, включаючи стандартні правила страхування, спеціальні умови для даного договору, доповнення і виключення зі стандартних правил; в них можуть міститися індивідуальні, окремо узгоджені зі страхувальником умови [5].

Моментом вступу в силу договору страхування прийнято вважати момент внесення певного платежу. Тому, якщо страховий випадок настає до того, як страхувальник вніс перший внесок (незважаючи на фактичне підписання договору сторонами), страховик не зобов'язаний виплачувати страхові виплати.

Результатом настання та визнання страхового випадку за договором страхування є прийняття рішення страховиком щодо здійснення виплати страхового відшкодування або відмови у виплаті страхового відшкодування.

Загалом, страхове відшкодування – це страхова виплата, яка здійснюється страховиком у межах страхової суми (ліміту відповідальності) за договором страхування при настанні страхового випадку. Страхове відшкодування виплачується відповідно до умов договору страхування та може бути здійснено страхувальнику після фактичної оплати ним (за згодою страховика) претензій отриманих від третіх осіб, якщо це передбачено договором страхування, а також безпосередньо третім особам, яким завдано шкоду, та тим, які заявили претензії страхувальнику в розмірі завданої ним шкоди, який визначається страховиком на підставі отриманих документів, але в будь-якому разі не більше страхової суми, що встановлена договором страхування.

Підставою для відмови страховика у здійсненні страхових виплат або страхового відшкодування є:

1) навмисні дії страхувальника або особи, на користь якої укладено договір страхування, спрямовані на настання страхового випадку. Зазначена норма не поширюється на дії, пов'язані з виконанням ними громадянського чи службового обов'язку, в стані необхідної оборони (без перевищення її меж) або захисту майна, життя, здоров'я, честі, гідності та ділової репутації. Кваліфікація дій страхувальника або особи, на користь якої укладено договір страхування, встановлюється відповідно до чинного законодавства України;

2) вчинення страхувальником — фізичною особою або іншою особою, на користь якої укладено договір страхування, умисного злочину, що призвів до страхового випадку;

3) подання страхувальником свідомо неправдивих відомостей про предмет договору страхування або про факт настання страхового випадку;

4) отримання страхувальником повного відшкодування збитків за майновим страхуванням від особи, винної у їх заподіянні;

5) несвоєчасне повідомлення страхувальником про настання страхового випадку без поважних на це причин або створення страховикові перешкод у визначенні обставин, характеру та розміру збитків;

б) інші випадки, передбачені законом.

Розмір і порядок встановлення страхової суми можна вважати найважливішими елементами договору, що впливають на ціну страхової послуги, визначають можливість прийняття ризику на страхування, необхідність укладання страховиком договорів перестраховання. У деяких випадках страховик може відмовитися від укладання договору, коли страхова сума занадто велика.

Визначення розміру страхової суми залежить від ступеня страхового ризику. Оцінюючи ризик і розробляючи умови страхування, враховуються також фінансові можливості страхової компанії, наявність програм перестраховування, загальна місткість ринку.

Визначення розмірів страхової суми залежить також від форми здійснення страхового зобов'язання. Для обов'язкових видів страхування законодавством України встановлюються мінімальні можливі розміри страхових сум. Наприклад, мінімальна страхова сума з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів становить в Україні 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за шкоду, заподіяну життю і здоров'ю третіх осіб, і 1500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за шкоду, заподіяних за шкоду майну третіх осіб. Це означає, що при здійсненні цього виду страхування страховик несе відповідальність за кожним конкретним договором щонайменше у таких обсягах. У добровільних видах страхування страхову суму встановлюють страховик і страхувальник самостійно, за взаємною згодою. При цьому в договорі страхування обов'язково має бути зазначений її розмір, а у Правилах страхування – порядок визначення.

У разі смерті страхувальника-громадянина, який уклав договір майнового страхування, права й обов'язки страхувальника переходять до осіб, які одержали це майно в спадщину. Страховик або будь-хто зі спадкоємців має право на переукладення договору страхування.

В інших випадках права й обов'язки страхувальника можуть перейти до іншого громадянина чи юридичної особи лише за згодою страховика, якщо інше не передбачено договором страхування.

У разі смерті страхувальника, який уклав договір особистого страхування на користь третіх осіб, його права й обов'язки можуть перейти як до цих осіб, так і до осіб, на яких відповідно до чинного законодавства покладено обов'язки щодо охорони прав і законних інтересів застрахованих.

Отже, договір страхування є самостійним цивільно-правовим договором, який поєднує, як загальні ознаки, властиві будь-якому цивільно-правовому договору про надання послуг, так і особливі (публічність; договір на користь третьої особи; договір приєднання). По-друге, основним доказом факту укладення договору страхування є страховий поліс. Останній не може визнаватися цінним папером. По-третє, необхідно прийняти закон України «Про договір страхування», в якому виділити різновиди загального договору страхування.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України: прийнятий 16 січня 2003 року. – К.: Істина, 2003. – С. 368.
2. Господарський кодекс України: офіційний текст. – К.: Кондор, 2004 – С.208
3. Закон України «Про страхування» від 7 березня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 18. – Ст. 78.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://meget.kiev.ua/kodeks/grazdanskiy-kodeks/glava-67/>
5. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України: Харитонов Є.О., Харитонова О.І., Голубєва Н.Ю. – К.: «Правова єдність», 2008. – С.533

Осадча І.С., студентка 4 курсу ФМТП,
Київський національний
торговельно-економічний університет

Науковий керівник: **Нескороджена Л.Л.**,
к.ю.н., доцент, доцент кафедри
міжнародного приватного, комерційного та
цивільного права, Київський національний
торговельно-економічний університет

ГАРМОНІЗАЦІЯ ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВСТУПУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У 2013 р. Україна заявила на весь світ про свій намір вступити до Європейського Союзу. Тепер перед нею стоїть важливе завдання – оновлення господарського законодавства відповідно до міжнародних договорів, таких як Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Не зважаючи на те, що пройшло небагато часу від підписання вище зазначеної Угоди, науковці вже почали досліджувати дане питання. Проблемам удосконалення національного законодавства до законодавства ЄС присвятили свої роботи такі правники, як Дятленко Н.М., Марченко В.Б., Петров Є.В., Рябець Н.М. та інші.

Основними причинами удосконалення національного законодавства до права ЄС є:

- Наявність колізій, прогалин, застарілих та неефективних норм у нормативно-правовій базі України.
- Стрімкий розвиток відносин у сфері господарювання, в результаті чого з'являються застарілі норми, а також несвоєчасне прийняття нових норм, які б регулювали нові відносини що з'явилися.
- Глобалізація економічного життя.
- Зміни напрямків розвитку економічного життя держави на фоні вступу до різних політичних, економічних та соціальних міжнародних союзів.
- Множинність нормативно-правових актів [1, с.120].

Господарське законодавство можна вдосконалити трьома напрямами, а саме:

1. Щодо його змісту. Це означає повне врегулювання господарських відносин шляхом прийняття нових актів або внесення змін до вже існуючих; запровадження нових видів відносин, що існують в інших країнах.

2. Щодо його правової форми. Це означає: посилення ролі закону; зменшення ролі відомчих нормативних актів; підвищення ролі локальних нормативних актів.

3. Щодо його системи. Це означає: вирішення проблем, пов'язаних з ухваленням Господарського та Цивільного кодексів; інкорпорація та консолідація господарського законодавства.

4. Гармонізація нормативно-правової бази України з міжнародними стандартами регулювання господарських відносин [2, с.112-116].

Існує багато способів гармонізації законодавства України до права ЄС. Зокрема сюди можна віднести: ратифікація Україною міжнародних договорів, які закріплюють стандарти у сфері господарювання; ухвалення нових або заміна вже існуючих актів у відповідність до вимог ЄС; узгодження положень національного права з приписами Європейського Союзу; взаємне визнання національних стандартів.

Від моменту підписання Угоди про асоціацію України та Європейського Союзу нашою державою було здійснено певні зрушення. Прикладом таких змін є: проведення реформ, анулювання і прийняття низки нормативних актів, зокрема: Розпорядження КМУ №847-р від 17 вересня 2014 р. «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та

їхніми державами-членами, з іншої сторони» [3], ЗУ «Про ліцензування видів господарської діяльності», а також приєднання до Конвенції ООН.

Враховуючи вище наведене можна сказати, що вступ України до Європейського Союзу є великим кроком до зростання економіки в нашій країні, а отже народу і держави загалом.

Вступ до ЄС дає нам великі можливості, а саме: вдосконалення законодавства, посилення авторитету України на міжнародному ринку, новий досвід у веденні господарства, стандартизація підприємств до конкретних вимог, розширення масштабів діяльності держави, вихід України на ринок більш ніж 140 країн, залучення іноземних інвестицій, підвищення конкурентоспроможності української продукції, залучення новітніх технологій, поліпшення якості життя населення та інше.

Однак все це не можливо доки ми не виконаємо всіх вимог, які поставив перед нами Європейський Союз. В першу чергу реформація гілок влади, імплементація та стандартизація законодавства, що наразі має статус виконання.

Список використаних джерел

1. Концепція модернізації господарського законодавства на базі Господарського Кодексу України (проект) // Проблеми господарського права і методика його викладання : зб. наук. пр. НАН України. Інститут економіко-правових досліджень . – Донецьк : «ТОВ Юго-Восток, Лтд», 2006. –443 с.
2. Вінник О.М. Господарське право: [навч. посібник] / О.М. Вінник. – 2-е вид., змін, та допов. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. –624 с.
3. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 847-р // Офіційний вісник України. – 2014. – № 77. – С. 178.

Рава І.Я., 3 курс, 6 група, ФМТП
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ
науковий керівник: Букатова Д.М.,
к.ю.н., старший викладач
Київський національний торговельно-
економічний університет

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ

Інтернет став невід’ємною частиною життя більшості громадян України, поступово перетворившись із глобальної інформаційно-пошукової системи на інструмент ведення бізнесу. На сьогоднішній день дана мережа задовольняє більшість потреб, що пов’язані з реалізацією товарів та їх придбанням.

Стрімке зростання інтернет-покупок в Україні неухильно зростає. Підтвердженням цього є дослідження агенства Isobar Ukraine, що аналізувало медіатренди України та світу у 2018 році. Згідно зі звітом компанії, купують в інтернеті трохи більше третини (34%) міського населення країни. Що стосується онлайн-користувачів, то серед них частка “інтернет-шопперів” майже досягає половини – 47% [5]. Наглядно темпи зростання онлайн-покупок можна прослідкувати на рисунку 1.

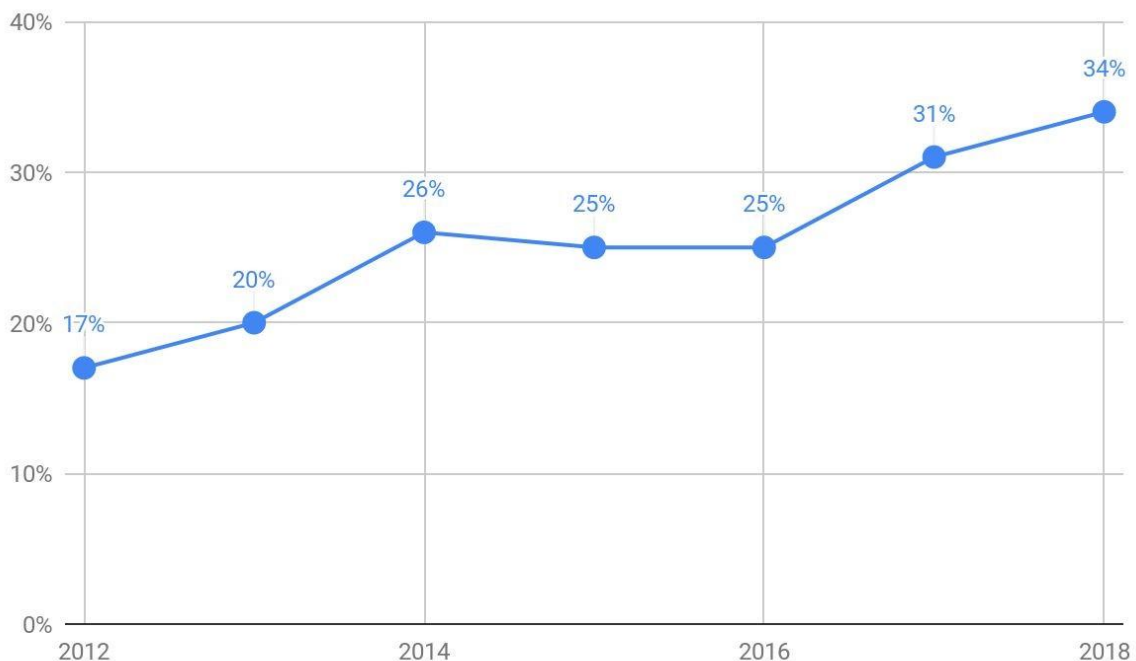

Рисунок 1. Динаміка зростання онлайн-покупок.

Джерело: Складено автором за даними [5].

Використання в комерційній діяльності інтернет-технологій посприяло виникненню таких нових економічних понять, як «електронна комерція», «електронна торгівля».

Згідно з Законом України “Про електронну комерцію”, електронна комерція — це відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час здійснення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов’язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов’язки майнового характеру [1].

Електронна торгівля — господарська діяльність у сфері електронної купівлі-продажу, реалізації товарів дистанційним способом покупцю шляхом здійснення електронних правочинів із використанням інформаційно-телекомунікаційних систем [1]. Виходячи з цього, електронна торгівля є частиною електронної комерції.

Цивільний кодекс України містить лише одну статтю, яка допускає можливість укладення правочину з допомогою електронних засобів зв’язку.

Згідно ч.1 ст. 207 ЦК України, правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо його зміст зафіксований в одному або кількох документах (у тому числі електронних), у листах, телеграмах, якими обмінялися сторони [4].

Окрім цього, відносини у сфері електронної комерції регулюють Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992р., Закон України «Про обов’язковий примірник документів» від 09.04.1999р., Закон України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» від 05.04. 2001р., Закон «Про телекомунікації» від 14.05.2003р., Закон України «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.2003р., Закон України «Про електронний документ та електронний документообіг» від 22.05.2003р., Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» від 09.01.2007р.

Слід зазначити, що прийняття Закону України «Про електронну комерцію» № 675-VIII від 03.09.2015р., в цілому, є прогресивним, оскільки цей акт регулює значний масив суспільних відносин, які до його прийняття взагалі знаходилися поза рамками правового поля. Однак, закон працює недовго, окремі його положення потребують вдосконалення, а тому практикою в нього будуть вноситись корективи [4].

Серед позитивних нововведень Закону № 675-VIII слід виділити наступні [4]:

- 1) узаконено принципи електронної комерції;
- 2) наведено тлумачення основних термінів;
- 3) введено положення про учасників електронної комерції та визначено їх правовий статус;
- 4) на покупця продукції через Інтернет розповсюджено правовий режим Закону України «Про захист прав споживачів»;
- 5) викладено права та обов'язки сторін;
- 6) наведено вимоги щодо інформації про об'єкти торгівлі;
- 7) детально регламентовано процедуру укладення електронних правочинів;
- 8) введено положення про захист персональних даних.

Відтепер укладена у електронному вигляді угода прирівняна до паперової. У зв'язку з цим, такі угоди можуть бути використані як доказ в суді, що є прогресивним кроком. Однак, складнощі щодо доведення зацікавленою стороною змісту угоди залишаються.

Так, Законом України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» було поставлено мету підготувати та прийняти Інформаційний кодекс України, включивши до нього розділи, зокрема про засади електронної торгівлі. І хоча Закон було прийнято в 2007 році, Інформаційний кодекс не прийнято і до сих пір [4].

Окрім цього, можна виділити такі недоліки правового регулювання електронної комерції [2]:

- 1) проблема індивідуалізації суб'єктів;
- 2) складнощі у підтвердженні отримання акцепту, переданого із використанням інформаційних мереж;
- 3) проблема визначення законодавства, що застосовується у зв'язку із транснаціональним характером електронної комерції;
- 4) відсутність чіткої міжнародної уніфікації положень у сфері електронної комерції;
- 5) специфічний характер правовідносин;
- 6) швидкий розвиток інформаційних технологій, що ускладнює оперативне правове реагування та внесення відповідних змін до законодавства;
- 7) не врегульовано питання щодо вирішення спорів між особами, якими укладено електронний правочин;
- 8) перебування значної частини ринку e-commerce в тіні.

У зв'язку з існуванням цих невизначеностей національного законодавства на просторах інтернету є безліч шахраїв, фальшивих інтернет-магазинів, незареєстрованих фізичних осіб, що займаються нелегальною підприємницькою інтернет-діяльністю.

Своєрідним взірцем для національного законодавства у розглядуваній сфері для різних країн визнається Типовий закон UNCITRAL про електронну торгівлю, прийнятий у Нью-Йорку у 1996 році, Типовий закон UNCITRAL про електронні підписи від 2001 р., конвенції та директиви Європейського Союзу [4]. Проте, шахрайство у сфері електронної торгівлі в певній мірі існує і в тих країнах, де діють ці законодавчі акти.

Ринок електронної комерції дуже перспективний, тому до основних напрямів стимулювання його розвитку потрібно віднести [3]:

- 1) узгодження правових норм із міжнародним законодавством;
- 2) забезпечення державного сприяння розвитку електронної комерції для усунення перешкод здійснення електронних операцій;
- 3) недопущення будь-яких форм дискримінації;
- 4) надання учасникам рівних прав на судовий захист;
- 5) розбудова інфраструктури ринку електронної комерції.

Отже, незважаючи на те, що ми вже зробили перші кроки на шляху до правового регулювання електронної комерції в Україні, потрібно докласти чималих зусиль, щоб напрацювати належну нормативну базу. Адже створення режиму максимального правового сприяння розвитку інтернет-торгівлі – це фундамент для успішної конкуренції українських суб'єктів підприємництва на світовому ринку.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 № 675-VIII // Офіційний портал Верховної Ради України : Веб-сторінка: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Зеліско А. М. Розвиток нормативно-правового регулювання електронної комерції в Україні / А. М. Зеліско, Р. І. Байцар. // Стандартизація Сертифікація Якість. – 2016. – №3. – С. 39–44.
3. Крегул Ю. Правове регулювання міжнародної електронної комерції / Ю. Крегул, В. Батрименко, В. Батрименко. // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2018. – №2. – С. 136–147.
4. Асадчев Ю. Стаття. Ринок електронної комерції в Україні: поточний стан та перспективи розвитку, проблеми правового регулювання [Електронний

ресурс] / Юрій Асадчев – Режим доступу до ресурсу: <http://lexliga.com/ua/novosti/rinok-elektronnoi-komerczi>.

Офіційний веб-сайт агентства Isobar Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://isobar.com.ua/>.

Сенченко А., 3 курс 6 група, ФМТП
Київський національний торговельно-
економічний університет, м. Київ
науковий керівник: Букатова Д.М.
к.ю.н., старший викладач
Київський національний торговельно-
економічний університет

ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ВІРТУАЛЬНИМИ АКТИВАМИ: ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ДОСВІД

Глобалізація, нестримне зростання грошових ринків, загальна комп'ютеризація і розвиток ІТ-технологій спричинили появу в нашому суспільстві величезної кількості додаткових фінансових інструментів і нових форм взаємодії між людьми. Одним з таких інструментів виступають віртуальні активи, які зараз широко використовуються у всьому світі.

В Україні також активно використовуються віртуальні активи, адже українці мають у власності криптовалюти на суму приблизно 98,7 млрд грн. Проте незважаючи на розповсюдження віртуальних активів, питання щодо їх правового статусу та режиму оподаткування операцій з ними залишається законодавчо не врегульованим, що унеможливує здійснення адміністрування та контролю за такими операціями компетентними суб'єктами влади. Через невизначеність правового статусу віртуальних активів фізичні та юридичні особи фактично позбавлені ефективного способу захисту свого права власності на них.

З метою врегулювання правового статусу та режиму оподаткування віртуальних активів до Верховної Ради було внесено Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні № 9083. Даним законопроектом визначаються поняття «віртуальні активи», «криптовалюта», «майнінг», «токен» та інші. Щодо оподаткування, то за законопроектом податок буде стягуватися тільки в

разі виведення коштів в фіатні гроші або при купівлі товарів і послуг. Він становитиме 5% від різниці між ціною продажу токена і задокументованою ціною його купівлі або вартістю майнінга. Така ставка відсотка передбачається як тимчасова до 2025 року [3].

Прийняття даного законопроекту дозволить Україні стати привабливішою для світових гравців на ринку віртуальних активів, врегулювати їх правовий статус та захистити права власності на них.

Розглядаючи досвід країн-членів ЄС, можна зазначити, що в деяких державах-членах є законодавчі норми щодо регулювання операцій з віртуальними активами, в той час як інші країни законодавчо взагалі цей їх не регулюють. У багатьох з них криптовалютний бізнес регулюється за допомогою звітів, попереджень, прес-релізів, інформаційних довідок, які видаються центральними банками або іншими регуляторними органами, які не мають обов'язкового порядку.

Наприклад, в Німеччині Федеральне управління фінансового нагляду кваліфікує віртуальні активи як фінансові інструменти [2]. Відповідно до законодавства Німеччини вони можуть оподатковуватись як капітал. Створення віртуальних активів, а також їх використання в якості засобу оплати, не вимагає жодних дозволів. Якщо віртуальні активи продаються, вони вважаються фінансовим інструментом і потребують ліцензування відповідно до Закону про банківську діяльність Німеччини. Будь-яке комерційне використання віртуальної валюти потребує ліцензування.

В Італії був запропонований закон, що вимагає ідентифікацію криптовалюти та учасників криптовалютних операцій, проте правове регулювання досі відсутнє. Центральний банк Італії видав директивне попередження про те, що віртуальна валюта може бути використана для відмивання грошей та фінансування тероризму.

В Норвегії податкова адміністрація дає визначення віртуальній валюті – є активами, які підлягають податку на приріст капіталу, тобто не є «грошиками» або «валютою». З лютого 2017 року Норвезький уряд не стягує ПДВ з купівлі або продажу віртуальних активів.

В Фінляндії Центральний банк класифікує віртуальну валюту як програмне забезпечення, яке є товаром. Податкова адміністрація Фінляндії видала інструкції щодо оподаткування віртуальних активів: при переведенні віртуальної валюти в будь-які інші застосовується правило оподаткування прибутку від приросту капіталу; коли віртуальна валюта використовується як форма оплати товарів і послуг, вона розглядається як інструмент торгівлі, а

збільшення вартості, яку валюта могла б отримати після здійснення торгівельних операцій, оподатковується.

Орган фінансового нагляду Данії видав заяву про те, що віртуальна валюта не є валютою і не передбачає законодавчого регулювання у країні. Однак, відсутність регулювання віртуальних активів не забороняє ведення криптовалютного бізнесу. В свою чергу, Орган фінансового нагляду попереджає споживачів про те, що існує ряд ризиків, пов'язаних із покупкою, продажем та володінням віртуальними активами.

У Франції не прийнято жодних конкретних законів чи правил стосовно віртуальних активів. Центральний банк Франції випустив звіт-попередження про небезпеку віртуальних активів [1].

У Великобританії відсутнє правове та фінансове регулювання віртуальних активів. Наприклад, Управління з фінансового регулювання і контролю Великобританії не визнає, що біткойн – це валюта, цифрова валюта чи гроші, тому криптовалюта жодним чином не може регулюватися фінансовим законодавством Великобританії.

Європейський ринок віртуальних активів досить новий і потребує єдиного концептуального рішення щодо правового режиму віртуальних валют в Європейському Союзі. Попри те, що даний ринок досить стрімко розвивається, більшість європейських країн не регулюють використання віртуальних активів на законодавчому рівні. Проте найбільш проблемним питанням для країн-членів ЄС залишається врегулювання оподаткування віртуальних активів.

Зважаючи на досить нерегульований правовий статус віртуальних активів в країнах-членах Європейського Союзу, доцільно розглянути досвід країн, в яких бізнес, пов'язаний з віртуальними активами вже утвердився: Канада та США.

Беручи до уваги досвід Канади у регулювання операції з віртуальними активами, необхідно зазначити, що у червні 2014 р. генерал-губернатор Канади схвалив законопроект, відповідно до якого криптовалюти біржі підлягають реєстрації в Центрі аналізу фінансових операцій та звітів Канади як фінансові установи; компанії повинні забезпечити дотримання законодавства у сфері протидії легалізації (відмивання) доходів, тобто повідомляти регулятору про підозрілі операції, ввести верифікацію користувачів та інше; банки не можуть відкривати рахунки криптовалютним біржам, не зареєстрованим в Центрі аналізу фінансових операцій та звітів. Даний законопроект поширює свою дію як на компанії, інкорпоровані в Канаді, так і на компанії, які надають відповідні послуги в Канаді, але зареєстровані в іншій юрисдикції.

Оплата товарів або послуг з використанням віртуальних активів підлягає оподаткуванню як бартерна угода. В разі продажу віртуальних активів накладається податок на прибуток, або ж податок на приріст капіталу. Криптовалюта, отримана в результаті майнінгу, який здійснювався в комерційних цілях, обкладається податком на прибуток.

Інструкцією щодо віртуальних валют, затвердженою Службою внутрішніх доходів США, встановлено, що віртуальні активи розглядаються як власність для оподаткування федеральними податками, а угоди з купівлі-продажу товарів та послуг за криптовалюту вважаються бартерними угодами.

Відповідно до інструкції заробітна плата, що виплачується працівникам у криптовалюті, є об'єктами федерального податку на прибуток і податків на заробітну плату; платежі за послуги контрагента за цивільно-правовим договором в цифровій валюті оподатковуються; інформація про платежі в криптовалюті повинна подаватися до відповідних органів. Доходи, отримані фізичною особою в криптовалюті, і інші об'єкти оподаткування повинні бути задекларовані в доларах.

Отже, Україна з прийняттям Проекту Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні № 9083 зможе наблизити законодавчу базу до норм, що регулюють діяльність та оподаткування у сфері віртуальних активів в інших країнах та світі. Це дозволить спростити бізнес-діяльність та урегулювати відносини між учасниками ринку віртуальних активів, а також ефективно стягувати податки з даної діяльності, що збільшить надходження до державного бюджету. Регулювання відносин у сфері віртуальних активів також дозволить покращити інвестиційний клімат в Україні.

Враховуючи те, що деякі країни-члени Європейського Союзу ще не урегулювали питання, пов'язані з оподаткуванням віртуальних активів, Україна може зробити перші кроки в цій сфері і своїм прикладом надати поштовх до прийняття подібних нормативно-правових актів як в Європі, так і в інших країнах світу.

Список використаних джерел:

1. Banque de France [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.banque-france.fr/>
2. Gesetz über das Kreditwesen (Kreditwesengesetz - KWG) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.gesetze-im-internet.de/kredwg/_1.html

3. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні: Проект Закону від 14.09.2018 р. № 9083 / Верховна Рада України : – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64597

Стяглик Н. С., 5 група, 5 курс ФТМ

Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

науковий керівник: Микитенко Л.А.,

к.ю.н., доцент

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ВЕНДИНГОВОЇ ТОРГІВЛІ

Вендингова діяльність – молода та перспективна галузь бізнесу в Україні, за якої продаж товарів та послуг здійснюється за допомогою торгових автоматів. Така роздрібна торгівля є формою позамагазинного продажу товарів, при якій не використовується торговельний зал для споживачів.

Роздрібна торговельна мережа забезпечує можливість швидко та зручно купувати потрібні товари та послуги. Підвищується культура обслуговування населення та скорочується час на придбання товарів.

Правила торгівлі через торгові автомати не передбачені нормативними документами, тому застосовують загальні правила торгівлі з урахуванням особливостей торгівлі через ці пункти продажу.

Загальні умови та правила провадження торговельної діяльності суб'єктами роздрібною торгівлі, що провадять підприємницьку діяльність на території України визначаються Порядком провадження торговельної діяльності та правилами торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів [1]. Відповідно до пунктів 6, 7 Порядку суб'єкт господарювання для провадження торговельної діяльності може мати роздрібну, дрібно-роздрібну торговельну мережу та мережу закладів ресторанного господарства (ресторани, кафе, кафетерії тощо). При цьому торговельними об'єктами можуть бути: 1) магазин (продовольчий, непродовольчий, змішаний; за товарним асортиментом - універсальний, спеціалізований, вузькоспеціалізований; за методом продажу товарів - з індивідуальним обслуговуванням, самообслуговуванням, торгівлею

за зразками або через торговельні автомати); 2) павільйон; 3) кіоск, ятка; 4) палатка, намет; 5) лоток, рундук; 6) склад товарний; 7) крамниця-склад, магазин-склад.

Відповідно до Наказу № 369 «Про затвердження Правил роботи дрібнороздрібної торговельної мережі», торговельні автомати відносяться до пунктів некапітальної забудови (пунктам дрібнороздрібної торговельної мережі, при якій приміщення не мають торговельного залу для покупців) [6].

Отже, відповідно до вищезазначених нормативних актів, торговельний автомат відноситься до торговельного об'єкту.

Відповідно до статті Закону України «Про благоустрій населених пунктів» до повноважень сільських, селищних і міських рад у сфері благоустрою населених пунктів належить, зокрема: затвердження місцевих програм та заходів з благоустрою населених пунктів, затвердження правил благоустрою територій населених пунктів, забезпечення виконання місцевих програм та здійснення заходів з благоустрою населених пунктів. Відповідно до Закону забороняється самовільно встановлювати торговельні лотки, павільйони, кіоски тощо. Тобто для встановлення пунктів некапітальної забудови, таких як торговельні лотки, павільйони, кіоски тощо необхідно отримати дозвіл органу місцевого самоврядування для здійснення торгівлі [3].

Перед початком торгівлі через торгові автомати необхідно вирішити питання розміщення автомату – на орендованій чи власній площі (орендувати торговий автомат на умовах оперативного або фінансового лізингу чи купити у постачальника). Торговий автомат може розміщуватися в тимчасовій споруді (відповідно до Наказу про затвердження Порядку розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності). Підставою для розміщення тимчасової споруди є паспорт прив'язки тимчасової споруди за формою додатка 1 до Наказу про затвердження Порядку розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності [5].

Проте відмітимо, що торговельний автомат, є не тільки об'єктом торгівлі, але одночасно і реєстратор розрахункових операцій. Оскільки з видачею товару приймає від покупця оплату за придбаний товар та провадить розрахункові операції. Відповідно до ст. 2 Закону «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» торговий автомат є реєстратором розрахункових операцій [4].

Задля того, щоб торговий автомат мав змогу виконувати функції реєстратора розрахункових операцій, в ньому мають бути реалізовані фіскальні функції згідно зі ст. 2 Закону «Про застосування реєстраторів розрахункових

операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг», а саме: одноразове занесення, довгострокове зберігання у фіскальній пам'яті, багатократне прочитання і неможливість зміни підсумкової інформації про обсяг розрахункових операцій, виконаних у готівковій та/або в безготівковій формі (із застосуванням платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо). Фіскальні функції не передбачають видачу покупцеві чека або іншого розрахункового документа. Проте таку вимогу встановлено окремо п. 2 ст. 3 Закону «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг». Питання видачі чека або іншого звітного документа регулюється також і Законом «Про захист прав споживачів» [7]. Підтвердженням здійснення покупки при торгівлі через торговий автомат буде розрахунковий документ, що його зобов'язаний видавати торговий автомат. Згідно зі ст. 2 Закону «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг», ним може бути документ установленої форми і змісту (наприклад, касовий чек або розрахункова квитанція).

Оскільки торговий автомат є реєстратором розрахункових операцій, його необхідно реєструвати в органі Державної фіскальної служби України за місцем реєстрації СГД і вести Книгу обліку розрахункових операцій, виконувати інші норми згідно з Законом «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» на загальних підставах.

Відповідно до закону про РРО, платники єдиного податку першої, другої та третьої груп не зобов'язані застосовувати реєстратори розрахункових операцій згідно з п. 296.10 Податкового кодексу України [2]. Платники єдиного податку п'ятої групи звільнені від використання реєстратора розрахункових операцій згідно зі ст. 9 Закону «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг». Всі СГД можуть торгувати через торгові автомати без їх фіскалізації, тобто вони не зобов'язані переводити свої торгові автомати у фіскальний режим роботи і виконувати норми Закону «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг».

Торгові автомати з продажу дозованих товарів або дозувальні пристрої мають бути включеними до Державного реєстру засобів вимірювальної техніки, допущених до використання в Україні, і мати відповідний сертифікат затвердження типу засобів вимірювальної техніки.

Оскільки, торгові автомати є об'єктами роздрібною торгівлі, то СГД, які ведуть торгівлю з їх допомогою, мають дотримуватися вимог Закону України «Про захист прав споживачів». Відповідно до статей 4, 6 і 14 Закону України «Про захист прав споживачів», споживач має право отримувати якісні та безпечні товари і послуги, а також відповідне торговельне обслуговування. Згідно зі ст. 15 Закону України «Про захист прав споживачів», торговий автомат повинен надавати покупцеві необхідну, доступну, достовірну і своєчасну інформацію про продукцію, її кількість, якість, асортимент, а також про її виробника (виконавця, продавця). Обов'язково повинні бути зазначені ціни на товари і послуги, які продаються через торгові автомати (як правило, на цінниках). Цінники повинні бути розміщені так, щоб покупець міг безперешкодно отримати інформацію про ціни на товари.

Якщо в торговому автоматі здійснюється продаж продовольчих товарів, цінник має містити обов'язкову інформацію:

— для штучних товарів і напоїв у пляшках — назву товару (напою), вагу або місткість, сорт, ціну за одиницю;

— для товарів, які продаються на вагу, або напоїв на розлив — назву товару, сорт, ціну за одиницю місткості або одиницю ваги.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів: Постанова від 15.06.2006 р. N 833 // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/833-2006-п>

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

3. Про благоустрій населених пунктів: Закон України від 06.09.2005 № 2807-IV // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15>

4. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 06.07.95 № 265/95-ВР // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-вр>

5. Про затвердження Порядку розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності: Наказ від 21.10.2011 N 244 // База

даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1330-11>

6. Про затвердження Правил роботи дрібнороздрібної торговельної мережі: Наказ від 08.07.96 N 369 // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0372-96>

7. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.91 № 1023-XII // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>

Черемис А.В., 7 група., 4 курс ФМТП

Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

науковий керівник: Нескороджена Л.Л., к.ю.н., доцент

Київський національний торговельно-економічний університет

РОЛЬ СВИДКА У ГОСПОДАРЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Україна, як правова держава, намагається врегулювати або вдосконалити всі правовідносини, для задоволення потреб їх учасників та подолання прогалин в законодавстві. В даній роботі ми зосередили увагу на процесуальних відносинах, а саме – звернулися до новел процесуального законодавства щодо свідка у господарському процесі.

Стаття 129 Конституції України визначає пріоритетну засаду судочинства - змагальність сторін та свободу в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості [1]. Наприкінці 2017 року такий принцип було застосовано при внесенні змін до Господарського кодексу України. В результаті було введено нового учасника господарського процесу – свідка.

Відповідно до ч.1 ст. 66 ГПК України, свідком може бути будь-яка дієздатна фізична особа, якій відомі будь-які обставини, що стосуються справи [2].

Незважаючи на те, що правовий статус такої особи чітко визначений у цивільному та кримінальному процесі, його роль в господарському має певні **особливості**. Зокрема:

• *Визначено коло осіб, які не можуть бути свідками при розгляді господарських справ.* Стаття 67 ГПК України надає перелік таких:

1) недієздатні фізичні особи, а також особи, які перебувають на обліку чи на лікуванні у психіатричному лікувальному закладі і не здатні через свої фізичні або психічні вади правильно сприймати обставини, що мають значення для справи, або давати показання;

2) особи, які за законом зобов'язані зберігати в таємниці відомості, що були довірені їм у зв'язку з наданням професійної правничої допомоги або послуг посередництва (медіації) під час проведення позасудового врегулювання спору, - про такі відомості;

3) священнослужителі - про відомості, одержані ними на сповіді віруючих;

4) судді та присяжні - про обставини обговорення в нарадчій кімнаті питань, що виникли під час ухвалення судового рішення, або про інформацію, що стала відома судді під час врегулювання спору за його участю;

5) інші особи, які не можуть бути допитані як свідки згідно із законом чи міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, без їхньої згоди.

А також, особи, які мають дипломатичний імунітет, не можуть бути допитані як свідки без їхньої згоди, а представники дипломатичних представництв - без згоди дипломатичного представника [2].

Отже, аналізуючи вищесказане виникає питання щодо доцільності регулювання в статті певних категорій осіб. Наприклад, це стосується священнослужителів, адже у реальному житті вони не стикаються з віруючими – юридичними особами чи фізичною особою підприємцем та їх діяльність не пов'язана з господарською.

• *Законом, а саме ч. 2 ст. 87 ГПК України передбачено обмеження показань свідків та чим саме вони можуть бути обмежені.* Таким чином, не можуть встановлюватися обставини (факти), які відповідно до законодавства або звичаїв ділового обороту відображаються (обліковуються) у відповідних документах [2].

Це значить, що в деяких справах (наприклад, в кредитних спорах або тих, де доказова база – лише письмові докази) свідок не грає вирішальну роль та перебування його є не обов'язковим.

• *Запроваджено показання свідка у письмовій формі.* Виходячи із змісту ст. 88 ГПК України свідок може викласти свої показання у формі заяви, де має зазначити особисті дані (ім'я (прізвище, ім'я та по батькові), місце проживання (перебування) та місце роботи свідка, поштовий індекс, реєстраційний номер

облікової картки платника податків свідка за його наявності або номер і серія паспорта, номери засобів зв'язку та адреси електронної пошти (за наявності)), все що йому відомо по такій справі та джерело обізнаності про обставини справи. Також, підпис свідка на заяві посвідчується нотаріусом. Не вимагається нотаріальне посвідчення підпису сторін, третіх осіб, їх представників, які дали згоду на допит їх як свідків [2].

Отже, дана процедура дає певну новизну в судовому процесі, але як в ході процесу називати такий доказ(письмовий доказ чи показання свідка)?

• *Письмове опитування учасників справи як свідків*. Стаття 90 ГПК України встановлює право учасника справи поставити в першій заяві по суті справи або у додатку до неї не більше десяти запитань іншому учаснику справи про обставини, що мають значення для справи. А інший учасник справи зобов'язаний, у встановлені цим кодексом строки, надати вичерпну відповідь окремо на кожне питання по суті [2].

Водночас, дане нововведення є цікавою інтерпретацією вираження обставин справи на матеріальному(паперовому) носії ще до судового процесу, а в інший – знову ж спосіб обмежити роль свідка при розгляді справи по суті.

Регламентация Господарського процесуального кодексу визначає рух нашої країни до певних стандартів, до покращення системи судоустрою та добробуту всіх учасників процесу. Але, кожне явище передбачає негативні моменти. Зокрема, як зазначає адвокат Бахуринський В. С., впровадження інституту свідків у господарських спорах може спричинити інтерес учасників процесу затягнути судовий розгляд справи. Це може бути здійснено шляхом залучення свідків, що введуть в оману суд або відмовляться від давання показань. Зі статті адвоката випливає, що не варто забувати про кримінальну відповідальність свідків, до якої вони точно не захочуть бути притягнутими. Тому є оптимістичні сподівання про те, що учасники процесу вестимуть себе добросовісно та чесно [3].

Список використаних джерел:

1. Конституція України //Верховна Рада України від 28 червня 1996 р.
URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Господарський процесуальний кодекс України // Закон Верховної Ради України від № 1799-ХІІ від 06.11.91, URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>

3. Бахуринський В. С.: Правовий статус свідків у господарському процесі. - 28.12.2017 URL: https://protocol.ua/ua/pravoviy_status_svidkiv_u_gospodarskomu_protsezi/

Чубченко А.С., 4 курс, 3 група, ФМТП.

Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ.

науковий керівник: Гончаренко О.М.
к.ю.н., доцент

Київський національний торговельно-економічний університет

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ПРО ПУБЛІЧНИЙ ПОРЯДОК

Аналізуючи сучасне законодавство, можна зробити висновок, що в Україні існує проблема правильності трактування і розуміння певних понять, якими апелює законодавець. У даній роботі ми розглянемо одне з найбільш спірних та неоднозначних понять у практиці міжнародного приватного права (далі - МПрП) – публічний порядок; з'ясуємо основні проблеми, що стосуються цього питання, а також шляхи вдосконалення нормативно-правової бази; розглянемо приклади застосування норм про публічний порядок у судовій практиці.

У сучасній літературі з міжнародного приватного права застереження *ordre public* розглядається в більшості випадків як інститут міжнародного приватного права, який має на меті запобігання можливим суттєвим негативним наслідкам колізійного відсилання до іноземного права. Закон України «Про міжнародне приватне право» говорить, що норма права іноземної держави не застосовується у випадках, якщо її застосування призводить до наслідків, явно несумісних з основами правопорядку (публічним порядком) України. У таких випадках застосовується право, яке має найбільш тісний зв'язок з правовідносинами, а якщо таке право визначити або застосувати неможливо, застосовується право України [4]. Визначення цього поняття міститься у Постанові Пленуму Верховного Суду України № 12 від 24 грудня 1999 р. «Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України» [5]. Згідно ч. 8 п. 12 цієї постанови: «Під публічним порядком у цьому та інших

випадках, коли незаподіяння йому шкоди обумовлює можливість визнання й виконання рішення, належить розуміти правопорядок держави, визначальні принципи і засади, які становлять основу існуючого в ній ладу (стосуються її незалежності, цілісності, самостійності й недоторканності, основних конституційних прав, свобод, гарантій тощо)». Дане визначення здається дуже абстрактним та більше схоже на узагальнену філософську дефініцію. З одного боку, це можливість для добросовісних суддів справедливо визначати доцільність використання іноземного права в конкретному судовому рішенні, а з іншого – це плацдарм для зловживання правом.

Крім того, щодо даного питання можна проаналізувати положення пункту 2 (b) ст. V Нью-Йоркської конвенції 1958 року [2] і п. 2 ч. 1 ст. 36 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» 1994 року [3]. Ці статті містять вичерпний перелік підстав для відмови у визнанні та виконанні іноземного арбітражного рішення: недійсність арбітражного угоди, недієздатність боку в арбітражному угоді, неповідомлення сторони про арбітражний розгляд тощо. Фактично включені в ці статті норми про публічний порядок є єдиною можливістю відійти від встановленого списку і відмовити у виконанні рішення з будь-яких інших підстав.

Наряду с поняттям публічного порядку, що застосовується у відносинах з іноземним елементом, українське законодавство містить таке поняття як внутрішній публічний порядок. Відповідно до ст. 228 Цивільного кодексу України, правочин вважається таким, що порушує публічний порядок, якщо він був спрямований на порушення конституційних прав і свобод людини і громадянина, знищення, пошкодження майна фізичної або юридичної особи, держави, Автономної Республіки Крим, територіальної громади, незаконне заволодіння ним [6]. Таким чином, можна спостерігати розбіжності у формулюванні визначень у МПрП та цивільному праві. Останнє містить більш чітке та розкрите поняття, що супроводжується переліком конкретних обставин, за яких публічний порядок вважається порушеним.

За допомогою внесення змін до діючих кодексів шляхом конкретизації поняття публічного порядку за прикладом Цивільного кодексу, можна уникнути зловживання законодавством та неправильного трактування норм у кожній сфері суспільних відносин. На прикладі Сімейного та Господарського кодексів ми розглянемо основний перелік принципів, порушення яких може бути розцінене як порушення внутрішнього публічного порядку. За основу візьмемо основоположні ідеї та засади, що стосуються кожної окремої галузі права.

У Сімейному Кодексі України правочин вважатиметься таким, що суперечить публічному порядку, якщо він порушує права людини та громадянина; перешкоджає сімейному вихованню дітей; допускає безперешкодне втручання у сімейне життя. Що стосується шлюбу, то порушення принципу моногамії; укладення одностатевих шлюбів, а також перешкоджання свободі та добровільності укладення шлюбу також може вважатися порушенням публічного порядку.

У господарському праві таким чином захищатимуться основні принципи, зазначені в ст. 6 Господарського кодексу України [1]. Отже, перешкоджання свободі підприємницької діяльності, вільному руху капіталів, товарів та послуг; порушення прав споживачів та безпеки суспільства; надмірне або незаконне втручання держави у регулювання економічних процесів; недобросовісна конкуренція у підприємстві тощо буде вважатися порушенням публічного порядку.

Стосовно МПрП, на нашу думку, недоречно говорити про вичерпний перелік прав, свобод та принципів, які має захищати держава у контексті застереження про публічний порядок, що стосується іноземного елемента. Проте необхідно зауважити, що доцільною була б конкретизація та звуження даного поняття, а також спрощення визначення з метою вироблення доступності та сприйнятності розуміння у громадян-неюрисів.

Розглянемо цікавий приклад застосування норм про публічний порядок із судової практики. 2 жовтня 2002 року Апеляційний суд м.Києва розглянув справу за клопотанням представника кіпрської фірми (відповідача) про скасування рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України (далі-МКАС при ТПП). Представник відповідача звернувся до суду з клопотанням про скасування рішення МКАС при ТПП України від 10 липня 2002 року, посилаючись на те, що при винесенні рішення Арбітражного суду порушив чинне законодавство України - Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж»; не застосовуючи Закон України «Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань», тому стягнув пеню в більшому розмірі, ніж передбачено законодавством України. На думку позивача, Закон України «Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань» не регулює публічних правовідносин, тобто не встановлює будь-яких публічних засад, інститутів, а лише встановлює певні основи відповідальності у відносинах, що виникають при веденні господарської діяльності підприємствами України. При

цьому позивач посилався на визначення публічного порядку, дане Пленумом Верховного Суду України.

Оскільки рішення МКАС має бути визнане і виконане в Республіці Кіпр, воно, на думку позивача, жодним чином не стосується громадського порядку України.

Відмовляючи в задоволенні клопотання про скасування рішення МКАС, суд виходив з того, що стаття 34 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» встановлює вичерпний перелік підстав для скасування арбітражного рішення. Доводи представників відповідача про те, що МКАС при ТПП України порушив громадський порядок України, є безпідставними, оскільки за своїм змістом і обґрунтуванню вони оскаржують прийняте рішення по суті, що виходить за межі повноважень апеляційного суду.

Отже, винесення національними судами визначень про визнання чи відхилення іноземних арбітражних рішень через невідповідність публічному порядку, визначається самим змістом основ національного правопорядку, а точніше, змістом основ національного законодавства.

Роблячи висновок, необхідно зауважити, що у цій роботі ми розглянули основні напрями вдосконалення законодавства у частині, що стосується публічного порядку; порівняли поняття внутрішнього та зовнішнього публічного порядку і співставили їх легальні визначення. Абстрактні поняття, що містяться у законодавстві лише погіршують ситуацію із зловживанням нормами права та неправильним їх трактуванням. Саме тому ті, хто створюють і приймають закони, повинні звернути увагу на питання публічного порядку, яке було популярним як десять років тому, так і зараз.

Список використаних джерел:

1. Господарських кодекс України: Закон, Кодекс від 16.01.2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144

2. Конвенція про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень: Конвенція, Міжнародний документ від 10.06.1958 року / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_070. Дата звернення 10 вересня 2018 року.

3. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України; Положення від 24.02.1994 № 4002-XII . Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1994, № 25. Ст.198

4. Про міжнародне приватне право: закон України Закон України від 23.06.2005 № 2709-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2005. № 32. Ст.422.

5. Про практику розгляду судами клопотань про визнання й виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України: Постанова Верховного суду України від 24.12.1999 № 12 / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-99>.

6. Цивільний кодекс України: Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. №№ 40-44. Ст.356.

Шакран Л.В., ФТМ

Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

науковий керівник: Микитенко Л.А.,

к.ю.н., доцент

Київський національний торговельно-економічний університет

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ АНУЛЮВАННЯ ЛІЦЕНЗІЇ НА ПРОВАДЖЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Удосконалення всіх етапів і процедур ліцензування, зокрема, шляхом їх уніфікації було однією з причин прийняття Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [1]. Однак процедура щодо зупинення дії ліцензії так і залишилась неуніфікованою, оскільки деякі нормативно-правові акти, на відміну від Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», передбачають право органу ліцензування зупинити дію ліцензії.

Зупинення дії ліцензії в окремих випадках є навіть більш ефективним заходом впливу, ніж анулювання ліцензії, оскільки його дія завжди буде швидкою, спрямований він на недопущення вчинення ліцензіатом подальших порушень, має профілактичний характер та позбавляє ліцензіата права на провадження виду господарської діяльності лише протягом певного строку.

Відповідно до ч. 1 ст. 239 Господарського кодексу України [2] органи державної влади та органи місцевого самоврядування відповідно до своїх повноважень та в порядку, встановленому законом, можуть застосовувати до суб'єктів господарювання адміністративно-господарські санкції, до яких,

зокрема, належить зупинення дії ліцензії на здійснення суб'єктом господарювання певних видів господарської діяльності.

Окремими законодавчими актами передбачено право органу ліцензування зупинити дію ліцензії. Так, відповідно до ст. 24 Закону України «Про електроенергетику» [3] у разі порушення енергопостачальником, який здійснює постачання електричної енергії на закріпленій території, умов і правил здійснення ліцензованої діяльності з постачання електричної енергії та інших обов'язків, передбачених цим Законом, враховуючи зобов'язання щодо забезпечення захисту прав споживачів електричної енергії та проведення розрахунків за закуплену енергопостачальником електричну енергію, а також із суб'єктом господарської діяльності, який здійснює передачу належної енергопостачальнику електричної енергії, національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, має право застосовувати до такого енергопостачальника санкцію у вигляді зупинення дії ліцензії.

Про зупинення (призупинення) дії ліцензії вказано також у ст. 16 Закону України «Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії» [4], відповідно до якої ліцензія на провадження окремих видів діяльності у сфері використання ядерної енергії може бути зупинена; у ч. 3 ст. 59 Закону України «Про ринок природного газу» [5], згідно якої у разі скоєння правопорушення на ринку природного газу до відповідних суб'єктів ринку природного газу може застосовуватися санкція у виді зупинення дії ліцензії; у ч. 1 ст. 40 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [6], відповідно до якої Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, може застосовувати такий захід впливу, як тимчасове зупинення ліцензії на право здійснення діяльності з надання фінансових послуг; у ч. 2 ст. 11 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» [7], згідно якої Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку крім застосування фінансових санкцій за правопорушення може зупинити ліцензію на право провадження професійної діяльності на фондовому ринку, яку було видано такому професійному учаснику фондового ринку.

Зупинення (призупинення) дії ліцензії означає позбавлення права ліцензіата провадити ліцензовану діяльність протягом певного проміжку часу. У випадку порушення суб'єктом господарювання ліцензійних умов, зупинення дії ліцензії за швидкістю реагування є навіть більш ефективним важелем впливу ніж анулювання ліцензії, оскільки в такому випадку згідно ст. 16 Закону

України «Про ліцензування видів господарської діяльності» рішення про анулювання ліцензії, підставою для прийняття якого був акт про невиконання розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов або акт про повторне порушення ліцензіатом ліцензійних умов, набирає чинності через тридцять календарних днів з дня його прийняття і це за умови, що ліцензіат протягом цього строку не подасть скаргу (апеляцію) на відповідне рішення до Експертно-апеляційної ради з питань ліцензування.

Із наведеного вбачається, що одним із ефективних заходів впливу на ліцензіата-порушника є зупинення дії ліцензії на здійснення суб'єктом господарювання ліцензованої діяльності. При цьому окремими законами України та законодавством зарубіжних країн передбачено такий захід впливу на ліцензіата як зупинення дії ліцензії, однак спеціальним законом у сфері ліцензування, – Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності», – не передбачено право органу ліцензування зупинити дію ліцензії, що є суттєвим недоліком у чинному законодавстві.

У зв'язку з цим винятково той орган ліцензування вправі зупинити дію ліцензії щодо провадження конкретного виду господарської діяльності, який наділений відповідними повноваженнями, та порядок застосування ним відповідного заходу адміністративного примусу, встановлений законом. За такої ситуації у правовій системі держави створено неоднакові умови та безпідставно позбавлено окремі органи ліцензування права на застосування до ліцензіата-порушника зупинення дії ліцензії на провадження конкретного виду господарської діяльності.

Водночас слід зауважити, що обов'язковою умовою легітимності зупинення дії ліцензії є не лише прийняття відповідного рішення компетентним органом у спосіб та в порядку, передбаченому законом, а й доведення до відома ліцензіата-порушника інформації про зупинення дії ліцензії, оскільки за фактичної наявності спеціального дозволу (ліцензії) та відсутності інформації у суб'єкта господарювання про зупинення його дії у ліцензіата немає правових підстав вважати, що він не має права здійснювати відповідний вид діяльності.

Відтак, вважаємо за доцільне передбачити у Законі України «Про ліцензування видів господарської діяльності» можливість органу ліцензування, у разі виявлення грубого порушення ліцензіатом ліцензійних умов, зупинити дію ліцензії шляхом прийняття рішення про зупинення дії ліцензії, яке підлягатиме негайному виконанню. З огляду на це, потрібно доповнити статтю 1 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 р. № 222-VIII, після пункту першого - новим пунктом, який надає

тлумачення змісту слів - «грубе порушення ліцензіатом ліцензійних умов» та доповнити Закон новою статтею 15¹ «Зупинення дії ліцензії» зі змістом щодо підстав, порядку зупинення дії ліцензії, а також умов легітимності зупинення дії ліцензії.

На наше переконання, впровадження такого дієвого способу реагування на ліцензіата-порушника з боку держави, з одного боку, негайно унеможливить подальше провадження ліцензованої діяльності ліцензіатом, а з іншого боку, – надасть ліцензіату час та можливість усунути допущені ним порушення, виправитись та продовжувати здійснювати ліцензовану діяльність.

Список використаних джерел

1. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
2. Про дозвільну діяльність у сфері використання ядерної енергії: Закон України від 11.01.2000 № 1370-XIV// База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/card/1370-14>
3. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 № 2664-III // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
4. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 № 448/96-ВР// База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80>
5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
6. Про електроенергетику: Закон України від 16.10.2012 № 5460-VI // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/575/97-%D0%B2%D1%80>
7. Про ринок природного газу: Закон України 09.04.2015 № 329-VIII// База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/329-19>

Ярмоленко В., 3 курс 6 група, ФМТП.

Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

науковий керівник: Букатова Д.М.

к.ю.н., старший викладач

Київський національний торговельно-економічний університет

ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ

Як відомо, право на життя має кожна людина і воно є найвищою соціальною цінністю у суспільстві. Це призвело до того, що воно має своє місце як в законодавстві України, так і в міжнародно-правових актах. Але, як не дивно, існує багато випадків, таких як тимчасова втрата працездатності, настання несприятливих подій у житті, виникненні проблем зі здоров'ям, та інші ситуації, коли в нагоді стане страхування. Страхування має багато різновидів, що дозволяє як фізичним особам, так і юридичним, обрати найбільш зручне та підходяще страхування.

Існують такі види страхування життя:

- страхування на дожиття застрахованої особи до зазначеного в договорі віку з одноразовою виплатою капіталу;
- страхування життя на випадок смерті;
- змішане страхування життя;
- страхування дітей до вступу до шлюбу;
- страхування життя з виплатою ануїтету;
- довгострокове страхування життя працівників підприємств установ за рахунок коштів роботодавців;
- страхування життя позичальника кредиту та ін.

Розглянемо більш детально страхування життя працівників підприємств установ за рахунок коштів роботодавців. Існують такі галузі цього виду страхування:

- Довгострокове страхування життя (Це страхування життя строком на 5 і більше років. Передбачає страхову виплату застрахованій особі одноразово або у вигляді ануїтету, якщо застрахована особа дожила до закінчення терміну дії договору страхування чи події, передбаченої у договорі страхування, або досягла віку, визначеного договором);

- Добровільне медичне страхування (Цей вид страхування передбачає страхову виплату закладам охорони здоров'я в разі настання страхового випадку, пов'язаного із хворобою застрахованої особи або нещасним випадком);

- Страхування додаткової пенсії (Цей вид страхування передбачає обов'язок страховика здійснити страхову виплату (виплати) та/або виплати у вигляді анuitету в разі досягнення застрахованою особою пенсійного віку, визначеного за заявою застрахованої особи у договорі страхування відповідно до законодавства).

Розширення соціального пакету для персоналу є актуальною потребою роботодавців, які бажають утримати цінні кадри та стимулювати працівників до ефективнішої роботи. Але наразі податкове законодавство та економічні реалії України не дають повною мірою отримати вигоди від впровадження такого блага ані роботодавцю, ані застрахованому працівнику. Потрібно констатувати, що пільги з оподаткування фактично нівельовані, а страхові внески за податковим навантаженням прирівняні до заробітної плати. Також відсутня впевненість у безхмарному майбутньому самих страхових установ. І, як наслідок, високим є ризик неповернення страхових платежів у разі ліквідації страховика або знецінення накопичених коштів до моменту настання страхового випадку.

Ринок страхування життя як такий почав зароджуватися в Україні з отриманням країною незалежності в 1991 році. Невід'ємною частиною цього ринку є «лайфові компанії» - страхові компанії, які займаються страхуванням життя. В нашу країну прийшло багато таких іноземних компаній, які хотіли швидко освоїти ще несформований ринок страхування. У той час ринок страхування в країні був хаотичний і безладний. Це призвело до того, що в березні 1996 року Верховна Рада України приймає Закон «Про страхування», який регламентує діяльність страхових компаній на території української держави і по сьогоднішній день. Після прийняття Закону України «Про страхування» всі лайфові страхові компанії продовжили свою роботу вже в правовому полі України.

Отже, страхування – це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізосіб та юросіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізособами та юрособами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів (ст. 1 Закону № 85) [1].

Якщо порівнювати Україну та Європу, то за даними Європейської федерації страхування, загальне число застрахованих у Європі наближається до 85-90% від усього населення. В той час як в Україні приблизно 10% населення були застрахованими у 2016 році. Це говорить нам про те, що Європейська правова система страхування більш продумана, що дозволяє підприємцям більш сміливо і дешевше страхувати своїх працівників [2].

Прикладом вдалого правового регулювання страхування життя проводиться в Німеччині. На мою думку, воно володіє тими рисами, які були б доречними в українській законодавчій системі страхування життя.

У Німеччині кількість договорів страхування життя наприкінці 2016 року сягнула близько 90 млн. Понад 55% сімей мають один або декілька договорів страхування життя. Обсяг виплат страхових відшкодувань страховиків по страхуванню життя у 2016 році склав 64 млрд. євро. Капіталовкладення німецьких компаній по страхуванню життя сягнули 570 млрд. євро, що складає більше, ніж 10% усіх приватних заощаджень. Тому добровільне страхування життя є важливим стимулом також і для розвитку ринку позикового капіталу та для інвестицій як у державі, так і на підприємства. Контроль за страховими компаніями, які займаються страхуванням життя в Німеччині, в основному здійснюється відповідно до вимог Європейського Союзу. Але є ще додаткові спеціальні положення, необхідні для того, щоб зробити страхування життя особливо надійним для клієнтів. Так, страхування життя може здійснюватися лише спеціалізованими страховими компаніями, які здійснюють страхування життя. Таким чином, у Німеччині був послідовно реалізований "розподіл" галузей страхування. Ідея такого розподілу полягає у тому, що ризики з інших страхових галузей не відносяться до компаній, які займаються страхуванням життя. Аби не допустити збитків клієнтів страхових компаній зі страхування життя в разі їх банкрутства, за погодженням Асоціації страховиків ФРН німецькі страховики заснували спеціальне товариство зі страхування життя (покровитель), яке перебирає на себе зобов'язання страховиків-банкрутів відповідно до договорів страхування і цим самим запобігає збиткам клієнтів [3].

Ще одним вдалим прикладом країни з гарною основою страхування життя є Велика Британія. Галузь страхування життя Великої Британії є найбільшою в Європі й третьою у світі. За даними Асоціації британських страховиків (*Association of British Insurers – ABI*) у страховому бізнесі країни зайнято 332 тис. осіб, що становить третину від загальної кількості працівників британської сфери фінансових послуг. Управління з фінансового регулювання та нагляду Великої Британії здійснює прискіпливий контроль за діяльністю

страхових компаній, які не мають права займатися будь-яким іншим видом бізнесу, окрім страхування.

Отже, аналізуючи правову основу страхування життя в Європейських країнах та Україні, я можу зробити висновок, що Українська правова база регулювання діяльності страхових компаній життя на даний момент є досить молодою та слабкою. Це пояснюється тим, що в інших країнах законодавчий фундамент страхування життя був покладений значно раніше, ніж в Україні. Разом з тим, на мою думку, я вважаю, що зараз відбуваються вдалі перетворення у правовій системі країни, що позитивно вплинуть на сферу страхування життя також. Особливого статусу питання адекватного регулювання страхування життя в Україні набуло не так давно, з початком розширення української співпраці з країнами Європи та іншими країнами світу, за виключенням країн СНГ (адже у цих країнах, як і в Україні, відсутня так звана «культура страхування життя»), адже в провідних країнах світу страхування – це не розкіш, а звичайна річ, знайома майже кожному мешканцю.

Щоб покращити становище правової бази страхування життя в Україні, потрібна, перш за все, своєчасна та широка адаптація українського страхового ринку до світових вимог фінансового регулювання та нагляду та активна співпраця з європейськими та міжнародними організаціями [4].

Список використаних джерел:

1. «Про страхування» (зі змінами і доповненнями) Закон України N 5459-VI (5459-17) від 16.10.2012р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
2. «Ринок страхування життя в Україні: життя ледве жевріє» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://news.finance.ua/ua/news/-/349965/rynok-strahuvannya-zhyttya-v-ukrayini-zhyttya-ledve-zhevriye>
3. «Страхування життя та пенсійне страхування. Досвід Німеччини та країн, які вступили до ЄС» ?» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://news.finance.ua/ua/news/-/349965/rynok-strahuvannya-zhyttya-v-ukrayini-zhyttya-ledve-zhevriye>
4. Золотарьова О.В. «Актуальні проблеми та перспективи розвитку страхування життя в Україні» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://economyandsociety.in.ua/journal/10_ukr/102.pdf

ДЛЯ ПОДАТОК